

ЗБОРНИК ЗАКОНА И УРЕДАБА ИЗДАНИ У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ ЗА 1871. ГОДИНУ, КЊИГА XXIV

Садржај

1. Решење о постављању ванредних предавача по средњим заведењима
2. Закон о преиначењу и допуни устројства државне печатње
3. Измене §§. 101, 102. и 103. закона о устројству ђумрука
4. Закон о повластицама, које се дају новчаним заводима у земљи
5. Замена §§. 28, 31. и 39. закона о уређењу велике школе
6. Измене и допуне у закону о правозаступницима
7. Закон о плати по класама учитеља и учитељака у основним школама
8. Решење о плати фактора словоливнице у државној печатњи
9. Измене и допуне у новчаној тарифи
10. Измене у тарифи ђумручкој
11. Решење о печату протојереја
12. Закон о пензионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника
13. Допуна закона о бећарском данку на она лица, која у корист задруге служе
14. Закон о купљењу данка
15. Закон о упутницама, доплатама и саобраћајним картама у поштанској радњи
16. Закон о плати комесара телеграфског
17. Закон о пороти *)
18. Закон о установљењу нових срезова у окрузима књажевачком, ћупријском и ваљевском
19. Допуне у закону о регрутирању стојеће војске

20. Решење о плати руководитељима окружних штедионица
21. Закон о трошковима чиновника кад по народу путују
22. Закон о повластици за грађење гвозденог пута од Пожаревца до Дубравице
23. Допуне у казненом закону
24. Закон о окружним штедионицама
25. Замена члана 32. закона о телеграфу за плаћање депеша
26. Измене и допуне закона о поштама
27. Закон о сашоравању села и протеривање хајдучких фамилија у окрузима ужичком и чачанском
28. Решење о подизању споменика кнезу Михаилу М. Обреновићу III
29. Решење да се у Шапцу установи одбор трговачко-занатлијски

Додатак

1. Закон о министарској одговорности

З40 .13 (497.13) (052)

ЗБОРНИК ЗАКОНА И УРЕДАБА

ИЗДАНИ

У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ

ЗА 1871 ГОДИНУ.

XXIV.

У БЕОГРАДУ,
У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ
1871.

САДРЖАЈ.

XXIV-те ЧАСТИ ЗБОРНИКА ЗАКОНА ОД 1871.

Број	Месец и дан.	ш т а ј е	Стр.
1	Септ. 18	Решење о постављању напредних предавача по средњим заведењима	1
2	" 18	Закон о пренаменењу и допуни устројства државне печатње	2
3	" 20	Измене §. §. 101. 102. и 103. закона о устројству ђумрука	4
4	" 24.	Закон о повластицама, које се дају новчаним заводима у земљи	6
5	" 29.	Замене §. §. 28. 31. и 39. закона о уређењу велике школе	9
6	" 30.	Измене и допуне у закону о праступницима	12
7	Октоб. 1.	Закон о плати по класама учитеља и учитељака у основним школама.	17
8	" 4.	Решење о плати фактора словолитнице у државној печатњи	20
9	" 8.	Измене и допуне у новчаној тарифи	21
10	" 8.	Измене у тарифи ђумручкој	23
11	" 21.	Решење о печату протојереја.	26
12	" 21.	Закон о пензионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника	27
13	" 21.	Допуна закона о бећарском данку на она лица, која у корист задруге служе	39
14	" 21.	Закон о кулђењу данка	41
15	" 23.	Закон о унутрашњим, доплатама и саобраћајним картама у поштанској радњи	42
17	" 23.	Зак. о плати комесара телеграфског.	43
16	" 2.	Закон о пороти *)	45

*) У члану 40. овога закона у зборнику изостало је превиђење један став и то последњи, који гласи овако: „За свако закључење судско, које би за оптуженога штетно било, потребно је најмање пет гласова.“ Ред. Зборника.

Овај закон о пороти има и за себе као додатан део ове зборнице, и догај на крају ове зборника.

*Миле. др.
4/189*

Број	Месец и дан	ш т а ј е	Стр.
18	Окто. 23.	Закон о установљењу нових срезова у окрузима књажевачком, ћупријском и ваљевском	64
19	„ 21.	Допуне у закону о регрутирању стојеће војске	78
20	„ 21.	Решење о плати руководитељима окружних штедионица	81
21	„ 22.	Закон о трошковима чиновника кад по народу путују	82
22	„ 21.	Закон о повластици за грађење гвозденог пута од Пожаревца до Дубравице	90
23	„ 23.	Допуне у казненом закону	95
24	„ 21.	Закон о окружним штедионицама	97
25	„ 23.	Замена члана 32. закона о телеграфу за плаћање депеша	111
26	„ 23.	Измене и допуне закона о поштама	113
27	„ 23.	Закон о саморављању села и протеривање хајдучких фамилија у окрузима ужичком и чабанском	117
28	„ 23.	Решење о подизању споменика кнезу Михаилу М. Обреновићу III	119
29	Фебру. 20.	Решење да се у Шапцу установи одбор трговачко-занатлијски	121
ДОДАТАК			
	Окто. 21. 1870.	Закон о министарској одговорности	122

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

КЊАЗА СРЕСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ОДОБРИЛИ СМО И ОДОБРАВАМО РЕШЕЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.

„Министар просвете и црквених дела овлашћује се, да може у свима средњим заведењима, кад се потреба појави, поставити ванредне предаваче са нарочитом наградом, која ће се издавати из кредита буџетом на редовне професоре, супленте или учитеље одређеног.“

Наредба овога закона односи се и на сва дојакосња наређења о ванредним предавачима и одређеним им наградама.“

Наш министар просвете и црквених дела нека ово решење изврши.

18. Септембра 1871 год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јован Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Министар просвете и црквених дела.

Д. Матић.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОСЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се устројство државне књигопечатње (збор. XV, стр. 13. и 14.) преиначи и допуни овако:

1. Министар просвете и црквених дела може, ако буџетом одобрена сума на потребе државне штампарије не би довољна била, одобрити, да се недостајућа сума у току једне рачунске године подмири из прихода њених за исту годину.

2. По изласку сваке рачунске године, државна ће штампарија дужна бити поднети министру финансије извод целокупног прихода свог, да се такови у државни приход уведе; а у колико не би могла она исти приход готовим новцем измирити, због исплаћених из истих трошкова њених, поднеће своју признаницу сврху тога, да се по истој утрошена сума у расход државни стави, као допунително учињени издатак на подмирење потребе државне штампарије.

3. Наредбе овог закона односе се и на текућу 1871. рачунску годину.

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела и министру финансије, да они овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравају.

18. Септембра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат
чувар државног печата

Министар правде
С. Вељковић с. р.

Министар просвете и црквених дела,
Д. Матић.
Министар финансије,
Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се §. §. 101. 102. и 103. закона о
устројству ђумрука од 12. Децембра 1863. год.
замени овако:

§. 101.

Магазина се плаћа на еспапе, који би у
ђумручким магацинима лежали, и то од једне
ђумручке цента по једна пара пореска или од
сто ока по 2½ паре пореске на дан.

§. 102.

Чуварина се плаћа на еспапе, који би ле-
жали на ђумручком истоваришту, и то такође
од једне ђумручке цента по једна пара пореска,
или од сто ока по 2½ паре пореске на дан.

§. 103.

Сви ови еспапи лежали на истоваришту или
у магацину (§. 101. и 102.) неће плаћати ни-
какву магацину ни чуварину за десет дана ра-
чућећи у то и дан кад је еспап примљен и сме-
штен код ђумрука и дан кад је одатле изнешен.

Препоручујемо нашем министру финансије да
овај закон обнародује и о извршењу се њего-
вом стара, властима пак заповедамо да по њему
поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

20. Септембра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јован Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата
Министар правде,
С. Вељковић с. р.

Министар финансије,
Паута Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
ГОДНА ОБШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

да се „Београдском кредитном заводу“
„Смедеревској кредитној банци,“ и „Пожаревач-
кој банци,“ изузетно од постојећих општих зако-
них одређења, даду ове повластице:

1., Лажно прављење као и подражавање ма
ког рода исправа, које поменути заводи издавали
буду, казниће се оним казнима, које су опреде-
љене за лажно прављење или подржавање јав-
них исправа.

2., Сваки од поменути три завода има право,
да се у случају, ако дужник по истеку рока свој
дуг не измири, пре свију других поверитеља и
без судске помоћи наплати из оних новца, ес-
пана и других покретних ствари, што су му као за-
лога ради безбедности дуга од самог дужника, или

од другог за њега предани. — Ствари које су за
берзу, имају се у таквом случају продати на берзи.

Остале ствари продаће се посредством за-
клетих сензала, а где таквих не буде, ту пу-
тем јавне продаје, коју ће завод у присуству нарочито
однадлезне власти одређеног лица извршити.

Ако што по наплати главног дуга, интереса
и других трошкова кредитног завода, односно
банке, претече, то ће се вратити дужнику.

3. Ни једном од поменути три завода неће ни-
шта сметати у наплати њихових тражбина од-
носно предмета и начина о чему је напред
под 2. реч, ако би дужник или сопственик умро
или ако би се над њим отворило стечајште. У
таквом случају само сваки ће од поменути три
завода дужан бити, да вишак, који би се пока-
зао преко измирења његових тражбина, преда
пунилској или стечајној маси.

4. Раније прибављена права других лица на
оне предмете, који су било од дужника или за
њега ради обезбеђења дуга кредитном заводу,
односно банци предати, преча су од права тих
завода само онда, ако су та ранија права још
при предаји дотичном заводу или банци била
или могла бити позната.

5. Код кредитног завода Београдског, Сме-
деревске кредитне банке и Пожаревачке банке,
заложене ствари, новци или еспан, могу се само
оном сумом узаптити или у какву стечајну масу
узети, која претекне кад се кредитни завод од-
носно банка од те залоге предходно за своје
потраживање подпуно намири.

6. У случајима, где би овај завод односно банка, кога свог дужника тужила суду, па би своју тужбу оснивала на изводу из својих књига, онда ће ти изводи, које ће фирмоваћа подписом и печатом потврдити да су верни, имати силу полудоказа сходно закону. —

Овлашћује се министар финансије да може ове исте повластице распрострети и на друге већ основане, или који се буду основали, овим подобне новчане заводе.

Закон овај ступа у живот од дана кад га Намесници књажевског достојанства потврде.

Препоручујемо нашим министрима: финансије, правде и унутрашњих дела да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

24. Септембра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата
Министар правде,
С. Вељковић с. р.

Председник мн. савета,
министар унутрашњих дела
Рад. Милојковић с. р.
Министар финансије,
Нан. Јовановић с. р.
Министар правде,
С. Вељковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се §§. 28, 31 и 39-ог II. и III. одељак закона о уређењу велике школе од 24. Септембра 1863. год. (Зборник XVI. стр. 75.) замене овако:

§. 28.

„Он казни ученика за њихово неупитно владање и погрешке укором и затвором до 30 дана.

За суђење већих кривица изложених у § 39. надлежан је академски суд, који се састоји из ректора, као председника, и два члана. Чланове тога суда поставља за сваку годину школску од

редовних професора велике школе министар просвете и црквених дела. Овај суд решава по већини гласова.

§. 31.

Професори и сунленти велике школе могу бити само они, који су свршили који факултет наше или које странске велике школе са одличним или врло добрим успехом, или који су се одликовали својим књижевним пословима у струци, за коју се траже.

Професоре и сунленте велике школе предлаже министар просвете и црквених дела књазу ради наименовања.

§. 39. II. и III. одељак.

Пресуда академијског суда, која би изрицала изгнање, подноси се пре коначног извршења по дужности министру просвете и црквених дела на размотрење и одобрење.

Министар просвете и црквених дела, по молби оних, којих се тиче, може ублажити и остале казни.

Овај закон важи од дана подписа намесника књажевског достојанства.“

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

29. Септембра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат,

чувар државног печата,

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЕЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЕЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Измене и допуне у закону о правозаступницима.

§-у 3. после 2. тачке додаје се ово:

2., а., који није са добрим успехом свршио правне науке овде или на страни:

2., б., који није најмање две године практиковао у суду или код ког јавног правозаступника.

§. 4. замењује се овим:

Испит правозаступнички (§. 3. бр. 6.) нису дужни полагати они, који су редовно свршили правне науке а служили су најмање три године као чланови окружног или каквог већег суда.

§. 5. замењује се овим:

Правозаступник не може никакву радњу на своје име имати, ни стојати код каквог друштва

или приватних у служби под платом нити може одправљати какво јавно звање, које би плату доносило, изузимајући звање хонорарног професора права.

§. 6. замењује се овим:

Они, који нису правозаступници, моћи ће друге на суду заступати у грађанским и трговачким парницама, но без икакве награде осим случаја (§. 7.) где нема два правозаступника.

Уговор, по ком би се таквим заступницима обећала каква накнада за њихов труд, не вреди; и, ако је што на име тога рада дато или учињено, моћи ће се натраг тражити.

§-у 7. додаје се ово:

Председник суда може забранити онима, који нису правозаступници, да могу друге заступати, кад они те послове раде као стално занимање.

Противу таквог решења председничког моћи ће се жалити министру правде.

§-а 19. последња тачка замењује се овим:

Он мора седити у месту округа, за који је постављен.

§-а 20. друга тачка замењује се овим:

Ја Н. Н. ступајући у звање јавног правозаступника, закљичем се свемогућим Богом да ћу владајућем кнезу Милану М. Обреновићу IV., веран бити, да ћу се устава и свију осталих закона савесно придржавати, да ћу без призрења

на стање лица са једнаком ревношћу савестно правду на судовима заступати, а како ја у овоме радио, тако мени Бог помогао.

§-у 28. додаје се ово:

Но у свима оним случајима, у којима једна страна по закону осим јавног правозаступника може пред судом имати које друго лице за заступника, није дужан да бесплатно заступа.

После §. 39. додаје се ово:

§. 39. а.,

Кад је заступање престало, правозаступник је дужан страни на њено захтевање у оригиналу издати све исправе и акта, која њој припадају, но властан је у случају ако трошкови око заступања нису плаћени, ради опредељења истих нужне преписе од акта, која страни издаје, задржати.

Концепте, писма правозаступнику од заступане стране писана и друга ручна акта, на послетку све оно, што би служило за доказ, да је правозаступник у место које стране што платио, а од ове није за то намирен, — није дужан правозаступник никад издати, но само је обвезан да страни на њено захтевање и о њеном трошку преписе ових писмена изда. Ове обвезности као и дужност акта чувати престају после пет година рачунајући то од времена кад је заступање престало.

После §. 65. додаје се ово:

§. 65. а.,

Ако је правозаступник, који се под дисциплинарним судом налази, дао оставку на своје звање, то ће се ова тек онда примити, кад се дисциплинарним судом његова кривица извиди. У колико право на упражњавање правозаступничког звања престаје услед осуде дисциплинарне, то опредељују дисциплинарни прописи.

§. 66. замењује се овим:

Они који су лишени права на правозаступништво, као и они, који никако нису ни добили право на правозаступништво, ако тај посао ипак раде за награду, да се казне у новцу од 5 до 25 талира, или затвором до 10 дана.

Нарочито ће се по овоме казнити они, који луде наговарају и на парнице наводе.

Закон овај почеће важити од дана кад га намесници књажеског достојанства потпишу.

Кад овај закон почне важити губи силу допуна §-а 928. г., грађанскога законика од 5. Маја 1864. год. (36. XVII. стр. 235.).

Препоручујемо нашем министру правде да овај закон обнародује и о извршењу се

његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покуравају.

30. Септембра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат
чувар државног печата
Министар правде
С. Вељковић с. р.

Министар правде
С. Вељковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРЕСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се у закону о уређењу основних школа од 11. Септембра 1863. године (зборник XVI-страница 54.) §. 17. што се тиче плате по класама учитеља и учитељака, замени овако:

„Учитељи основних школа деле се по плати на десет класа.

I-ве класе учитељи имају 320 талира годишње плате; у ову класу може бити постављено свега њих 10 учитеља.

II-ге класе имају 295 талира годишње, и може их постављено бити 15.

III-ће класе имају 270 талира годишње, и може их постављено бити 20.

IV-те класе имају 245 талира годишње, и може их постављено бити 25.

V-те класе имају 220 талира годишње, и може их постављено бити 30.

VI-те класе имају 200 талира годишње, и може их постављено бити 40.

VII-ме класе имају 180 талира годишње, и може их постављено бити 50.

VIII-ме класе имају 160 талира годишње, и може их постављено бити 70.

IX-те класе имају 140 талира годишње, и може их постављено бити 100.

X-те класе дејствителни учитељи и учитељке имају 115 талира годишње; а привремени 100 талира годишње плате. У X-ој класи може их бити према потреби.

„Постојеће правило у многим гранама државне службе, где су званичници на класе подељени, по коме у нижој класи може бити онолико лица преко одређеног броја, колико их мање има у вишим класама, — односи се и на учитеље и учитељке основних школа како за у напредак, тако и за све случаје, који би се до сад догодили.

У §-у 20. тачка под I., да се замени овако:

„Ако због старости, душевних или телесних слабости постану неспособни за даље учитељовање, имају издржање годишње од 60 до 120 талира.“

Препоручујемо нашем министру просвете и црквених дела, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

1. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

*Министар просвете, и
црквених дела,*

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се на име плате фактора словолитнице у државној печатњи може издати за месец Септембар и Октомбар ове године по 60, дакле 120 гроша пор. више по што је буџетом за ову годину на то звање одређено, и то из суме, одобрене ово-годишњим буџетом за ванредне потребе правитељства“.

Наши министри просвете и црквених дела и финансије нека ово решење изврше.

4. Октомбра 1871.

У Крагујевцу.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

Министар финансије,

Петар Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

да се у новчаној тарифи пореског течаја од 1. Априла 1866. год. (Збор XX. стр. 43.) и то:

1., к наслову „златне монете“ дода:

аустријски и унгарски дукат од 20 франка или 8 форината 47 гр. 20 п.

2. У наслову сребрне монете, под одељење „Рубље новог кова са звездицама“ да се замени овако:

звездари од 1860. до закључно 1866. године ковани:

бр. 34. комад од 20 копјејка 1 гр. 20 п.

бр. 35. комад од 15 копјејка 1 „ 5 п.

Овај закон ступа у живот чим се обнародује.

Препоручујемо нашем министру финансије,
да овај закон обнародује и о извршењу се ње-
говом стара; властима пак заповедамо, да по њему
поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

8. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

Јован Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат

чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

Министар финансије,

Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се у тарифи ђумручкој од 23. Јануара
1864. године учине ове измене и то:

У увозној тарифи:

1., Позиције 28, 29, 30, 31. и 38. под в.
заменује се овако:

вина обична бела и црна у бурадма или ме-
шинама, од акова 4 гроша пореска.

2., Позиција 49. под в. заменује се овако:
49. волови и бикови без разлике, од комада
12 гроша пореских.

3., Позиције 216. до 219. закључно под к.
заменује се овако:

216—219. кобиле и коњи без разлике, од
комада 15 гроша пореских.

4., Позиције 433. и 434. под к. замењују се овако:

433—434. краве без разлике, од комада 10 гроша пореских.

5., Позиције 121 и 122. под п. замењују се овако:

121. Пиво без разлике, у бурадма или бутелама од акова 5 гроша пореских.

У истој тарифи:

1., Позиција 8. под в. да се замени овако:
8. Волови и бикови без разлике од комада 6 гроша пореских.

2., Позиција 10 под 2. замењује се овако:
Дрва за грађу (греде) без разлике каквоће и величине, од комада 2. гроша пореска.

3., Позиције 11 до 17. закључно под 2. да се замене овако:

11—17. Дрва за огрев без разлике, од кубичног хвата, 6 гроша пореских.

5., Позиција 90. под к. да се замени овако:
90. Краве без разлике, од комада 5 гроша пореских.

Закон овај ступа у живот 1. Новембра ове године.

Препоручујемо нашем министру финансије да овај закон обнародује и о извршењу се

његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

8. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

Јован Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата

Министар правде

С. Вељковић с. р.

Министар финансије,

Нан. Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ОДОБРИЛИ СМО И ОДОБРАВАМО РЕШЕЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.

Да се у уредби од 20. Марта 1853. год. „о наплати свештеника за њихова свештенодејства“ (зборник VII. стр. 38) број под 4, који говори о печату протојереја, допуни овако:

„Ову таксу наплаћиваће свештеник и достављати дотичном протојереју или намеснику, а женик не мора ићи протојереју за печат.“

Наш министар просвете и црквених дела нека ово решење изврши.

21. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Министар просвете и црквених дела.

Д. Матић.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О пензионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника.

Члан 1.

За осигурање ужитка удовица и деце упокојених чиновника, постоји нарочити фонд под именом „Пензиони фонд за удовице и децу умрлих чиновника“.

Члан 2.

Фонд овај као самостална правна личност ужива по закону сва права с овим својством скопчана и неће се моћи употребити никад ни на какву другу цел, осим на коју је овим законом опредељен. (Члан 1.)

Члан 3.

Фонд овај постоји под надзором државе, а на име министра финансије; њим рукује управа фондова. а рачуни о приходима и расходима истог фонда подnose се редовно сваке године Главној контроли на преглед.

Члан 4.

Управа овог фонда дужна је сваке године подносити министру финансије извештај о стању фонда и извод рачуна годишњег прихода и расхода његовог; и како овај извештај тако и извод рачуна јавно ће се преко званичних новина обнародовати.

Члан 5.

Новчани извори из којих се овај фонд образује јесу:

1. Редовни улози чиновника по 4% систематичне плате, коју чиновник ужива или је уживао.
2. Једномесечни вишци плате оних чиновника, који на веће звање поступе (авансују) или повишицу плате у истом звању добију.
3. Једномесечне плате свију чиновника, који ступају у државну службу.
4. Ванредни улози оних чиновника, који после 30-те године живота свог ступе у државну службу, и који су дужни у ово име положити проценат по првој плати за онолико година колико припада за све време преко 30 година.

5. Ванредни улози оних чиновника, који се ожене после своје 40-те године, и који ће платити половину процента по плати коју буду имали у време женитбе за онолико година колико имају преко 40 година старости.

6. Интерес на капитал фонда; и

7. Драговољни подарци.

Но ако би се показало да ови приходи фонда не буду довољни да подмирују расход, који се чини на пензије удовица и сирочади чиновничких, то ће се на предлог министра финансије а по саслушању државног савета указом књажевским проценат редовних улога (тачка 1. овога члана) сразмерно повисити.

Члан 6.

Сви чиновници без разлике како грађанског и свештеничког тако и војеног реда били ожењени или неожењени, били дејствителни или привремени или на расположењу правитељства или у стању покоја, или на издржању, имају право и дужност давати улоге у овај фонд по одредбама овог закона.

Члан 7.

И чиновницима, који својевољно државну службу оставе, или који дисциплинарним путем или пресудом грађанског суда за небезбестеће

кривице изгубе звање, или које правителство на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда из службе одпусти, ако су провели пуних пет година у државној служби, даје се право да могу и даље по последњој плати улагати у овај фонд, и тако пензију из истог фонда за своју породицу осигурати. Но такви чиновници морају се за два месеца од дана уважене оставке или саопштене им на рецепис извршне пресуде или решења изјаснити да хоће и даље да улажу у фонд; јер ако у течају овога рока пропусте то учинити, губе свако даље право улагања, а тим њихове удовице и деца право на пензију.

Они пак чиновници, који на начин горе-изложени престану бити таковима, а нису провели пуних пет година у звању, немају право улагати у фонд и даље.

Члан 8.

Министри и посланици дају улоге у фонд по плати оног звања с кога су за министра или посланика наименовани, као што ће по истој плати и удовице и деца њихова пензију примати.

Но ако министар или посланик пре тога није био ни у каквој државној служби, улагаће у фонд, на плату од 1000 талира. Ако би такав министар или посланик навршио десет година службе у том звању, његова удовица и деца примаће пензију по плати од 1000 талира (§.

37. закона о чиновницима грађанског реда). У случају ако би такав министар или посланик оставку дао или из службе отпуштен био или умро пре него што је навршио десет година службе у том звању, вратиће се њему и односно његовој удовици и деци сав улог.

Члан 9.

Привремени чиновници дају улоге према плати звања на које су тако постављени; но удовице и деца привремених чиновника примају пензију по плати дјелствителног звања њиховог, а враћа им се све, што је привремени чиновник спрам плате дјелствителног звања свог више уложио.

А ако умрли привремени чиновник пре тога никаквог сталног звања није имао, то се удовици и деци његовој враћа све што је он у фонд уложио, а права на пензију немају.

Привременом чиновнику ако се врати на своје старо стално звање, повраћа се једномесечни вишак, који је на плату привременог дао, а проценат му се невраћа.

Члан 10.

Контрактуалистама задржаваће се месечни улози као и дјелствителним чиновницима за време њихове контрактуалне службе. Ако из ове ступе у дјелствителну службу, узеће им се по пропису §. тачке члана 5. цела месечна плата. Ако контрактуалну службу оставе вратиће им се до тада

наплаћени улози; а ако у истој умру пре него би постали дјелствителни, исти улози вратиће се удовици и деци контрактуалиста, који би таково по себи оставили.

Члан 11.

Чиновник, који пресудом грађанског суда буде осуђен за безчестеће кривике на лишење звања или пензије, губи право даље у фонд улагати.

Члан 12.

Улози ма под којим видом у фонд ушли, из овог фонда враћају се само у оним случајима где закон овај то изречно опредељује, и то свагда без интереса.

Члан 13.

За полагање од стране чиновника улога споменутих у тачкама 2, 3 и 4 члана 5. прописаће министар финансије опште правило из призрења на олакшицу исплате, и што се због наступивше међутим смрти чиновника неби могло на тај начин наплатити, наплатиће се из пензије чиновничке удовице и сирочади ако им ова припада; с друге стране неће се ненаплаћено тражити.

Члан 14.

Лица, која не примају из државне касе ни плату ни пензију ни издржање, а задржала су права у фонд улагати морају улоге тачно на концу свакога месеца давати.

Ко би пропустио кроз шест месеци припадајуће улоге дати, тај ће се решењем министра финансије позвати, да најдаље у течају три месеца дужне улоге с припадајућим интересом рачунећи 6% годишње управи положи. Ако и овај рок од три месеца протече, а позвани неплати управи што је дужан, то он губи право на даље улагање, а тиме и његова породица право на пензију.

Члан 15.

Улоге по члану 5. тачке 1 овог закона полаже државна каса у напред фонду на сва постојећа звања била ова попуњена или не; па у колико се после месечним одбитцима од плата чиновничких наплати, у толико фонд накнађује државну касу.

Члан 16.

Удовице и деца упокојених чиновника у опште, имају право на пензију из овог фонда од дана смрти мужа а односно оца по одредбама овог закона.

Члан 17.

Количина пензије равна је петој части, последње плате, на коју је улагано, ако дотични упокојени чиновник није више од 10 година улагао у фонд, а ако је улагао више од 10 година, онда са сваком даље навршеном годином расте пензија са један на сто.

Но ни у ком случају ова пензија не може бити мања од 60. талира ни већа од 600. талира годишње.

Члан 18.

За дуг мужевљев или очев, не може се ништа од пензије удовице и сирочади ни за извршење пресуде узети, ни под забрану ставити (§. 380, 471, тач. 9. зак. о поступ. суд. у грађан. парницама), а за дугове удовице и деце после смрти чиновникове учињене, не може се више од једне четвртине пензије на исту цел узети.

Члан 19.

Право на пензију из овог фонда губе и то:

1. Удовица: а, кад се преуда, или б, ако због каквог безчестећег злочинства буде осуђена (члан 18. тач. 3. крив. закона.)

2. Женска деца: а, кад се удају, или из узрока под б. у првој тачки наведеног.

3. Мушка деца: а, са навршетком 21. године живота, или и пре тога, ако би законим путем проглашена била за пунољетну, и б, такође из узрока у 1. тачки овог члана под б, казаног.

Члан 20.

Ни она удовица нема права на пензију, која се законим путем од мужа раставила, буди из кога узрока.

Члан 21.

Усвојена деца, а и пасторчад немају права на пензију,

Члан 22.

Удовице и сирочад чиновника могу пензију уживати и изван Србије. Сведочење о способности за примање пензије морају се од српских власти одоверити.

Члан 23.

Пензија се из фонда издаје по решењу надлежног првостепеног суда на захтевање удовице или одређених тугора, ако и деца има.

Члан 24.

Удовица и тугори обратиће се суду са захтевањем на пензије подневши му:

1. За случај ако је удовица с децом остала: а, извод из протокола венчаних, за осведочење њеног брака са умрлим јој мужем;

б.) Извод из протокола умрлих, за осведочење смрти мужевљеве;

в.) Извод из протокола крштених, за осведочење година старости и брачног рођења деце; и

г.) Сведочанство да су деца у животу.

2.) За случај ако је удовица сама остала: (а извод из протокола венчаних, и б.) извод из протокола умрлих, као што је у тачки 1. казано.

3.) За случај ако су деца сама остала: а,

извод из протокола умрелих родитеља; б, дотични извод из протокола крштених; и в.) сведочанство власти да су деца у животу.

Ако се изводи из прквених књига неби могли набавити, онда се место њих могу употребити и друга доказна средства.

Члан 25.

На овако захтевање суд ће извидивши ствар и саслушавши предходно заступника управе фондова, издати решење коме имено да се издаје пензија: матери или таторима или обојима. Обвим решењем, ако против њега ни једна страна шта приметити нема, обратиће се удовица или и татори за примање пензије управи фондова, која ће одмах наредити, да се по решењу пензија коме треба издаје.

У случају ако би која страна, било удовица или сирочад, било заступник управе фондов са решењем не задовољна била, може се жалити касационом суду.

Члан 26.

За изводе из прквених књига, за сведочанства и потврђења власти и за решења судска односећа се на пензије удовица и сирочади чиновничких не наплаћују се никакве таксе.

Члан 27.

Удовицама и кћерима чиновничким, које би

једине без саучесника уживале пензију из овог фонда, може се по молби њиховој на предлог министра финансије и по одобрењу књаза на име удомлења издати једанпут за свагда највише трогодишња пензија, ако се то у интересу фонда за добро пађе, и ако се добије уверење да се оне неби могле без те помоћи удомити.

Ово благодејање издавање се после удаје удовице или кћери у року од 15. дана и то њој самој ако је пунољетна, а ако је малољетна таторима њеним, и тиме јој престаје право на пензију, коју ће до дана удаје примати.

Члан 28.

Чиновници, које овај закон у служби затече почињу одма по истом закону улоге давати, по породице њине добијају право на повећање пензије по овом закону због више година улагања (члан 17) тек онда, ако пет година по овом закону улог давали буду. Но ако чиновници сад у служби затекши се желе да им породице одмах постану учеснице користи, које даје овај закон у томе да им породица вишке пензије по годинама њихова улагања ужива (члан 17), могу то право задобити, ако вишак улога 1% за пет година припадајући, одма или у течају једне године дана фонду измире.

А ако би чиновник пре пет година умро, а

*Како чиновник буде умро пре пет година
напогодити му венак.*

није за сви пет година горњи вишак у 1% улога у фонд дао, онда ће се удовици или деци његовој вратити што је више од 3% улога дао.

Члан 29.

Овај закон ступа у живот од 1. Новембра ове године; и њиме се укида уредба о пензији удовица и сирочади чиновника од 23. Новембра 1845. године (збор. III. стр. 96.) са свима њеним допунама и изменама, као и сва остала одредења, у колико би била противна одредбама овог закона.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

21. Октобра 1871.

У Брагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М П.)

Видно и ставио државни печат
чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

Министар финансије,

Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЗЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВЕДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се §. 11. закона о порезу од 2. Октобра 1864. г. (збор. 17. стр. 278.) дода ово:

„Но она нежењена лица из задружних тежачких кућа, која у корист задруге по уверењу своје општинске власти по селима служе, не подлеже плаћању бећарског данка“.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује и о извршењу се ње-

говом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

21. Октобра 1871. г.
у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,
С. Велковић с. р.

Министар финансије,
Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО.

да се члан 2. уредбе од 30. Аугуста 1841.
год. $\frac{В \ N \ 1159.}{С \ N \ 627.}$ (зборник II. страна 133.)

2.,

„Пошто је општина дужна на све своје по-
реске главе подпуно порез предати државној
каси (§. 2. закона о порезу од 2. Октобра 1864.
године) то ће кметови почети купити разрезани
данак на своје сажитеље за прво (Митровско)
полгође од 1. Марта; а за друго (Ђурђевско)
од 1. Септембра тако, како ће сав данак за
прво полгође најдаље до половине Априла, а
за друго полгође најдаље до половине Октобра
предати надзорној власти“.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује, и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

21. Октобра 1871. г.
у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставио државни печат,
чувар државног печата,
С. Вељковић с. р.

Министар финансије,
Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ
КЊАЗА СРПСКОГ
МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА
ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

„Овлашћује се министар унутрашњих дела,
да може како у унутрашњој, тако и у међуна-

родној поштанској радњи, кад се гди за сходно
нађе, увести „упутнице“, „доплате“ и „саобра-
ћајне-карте“, и да може одредити таксе за то“.

Препоручујемо нашем министру унутрашњих
дела, да овај закон обнародује и о извршењу
се његовом стара, властима пак заповедамо, да
по њему поступају, а свима и свакоме, да му се
покуравају.

23. Октобра 1871.
у Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,
С. Вељковић с. р.

*Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела*
Рад. Милојковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ
КЊАЗА СРПСКОГ
МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА
ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НА-
РОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

„да се највише решење о периодичном пови-
шавању плате комесару телеграфском од 18. Јуна

1863.године, (збор. XVI. стр. 43) укине, на коме-сар телеграфски при министарству унутрашњих дела да дође у категорију секретара министарства“.

Препоручујемо нашем министру унутрашњих дела да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се поковају.

23. Октобра 2871. г.

у Крагујевцу

М. П. Блазнавац с. р.

(м. п.) **Јов. Ристић** с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата.

министар граде,

С. Вељковић с. р.

*Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела,*

Рад. Милојевић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН О ПОРОТИ.

Г.

О избору поротника.

Члан 1.

Поротник може бити сваки српски грађанин, који је навршио 30 година у време избора поротника, а у Србији је пре тога бар пет година стално живео, и који плаћа најмање шест талира годишње редовног државног данка.

Члан 2.

Поротници не могу бити:

1., они, који код других служе, било за плату или издржање, као слуге, калфе и т. д.

2., који не уживају грађанска права; они, који су ма кад судом осуђивани за кривце

због користољубља; који су из недостатка доказа за подобна дела ослобођени, или који стоје под надзором полицијским.

3., они, који не би могли вршити судску дужност због каквих телесних недостатака, као што су: слепи, глуви, неми или који не знају српски говорити; и

4., они, који су под старатељством или стецинтем, или који раде под туђом фирмом.

Члан 3.

Због свога службеног положаја, и све докле то траје, не могу такође бити поротници:

1., државни министри;

2., судски и полицијски чиновници и правозаступници;

3., свештеници свију вероисповести; и

4., војници стајаће војске.

Члан 4.

Не морају се пак примити за поротнике, ако су изабрани:

1., они, који су навршили 60-ту годину;

2., државни и општински званичници и учитељи јавних школа без разлике, којима њихова служба таква одсуства не дозвољава, а тако и лекари и апотекари, који помоћника немају;

3., посланици народне скупштине за цело време избора и баталиони командири и четовође народне војске;

4., они, који би слабошћу и дуготрајном болешћу спречени били да дужност поротника одправљају.

Члан 5.

Исто тако могу се те дужности не примити за идућу годину и они, који су у течају једне године најмање 12 дана као поротници заседавали.

Члан 6.

Поротнике бирају општински одбори сваке године у Новембру месецу за идућу годину.

Члан 7.

Општине, које имају до 100 пореских глава, изабраће 6 поротника: до 200, 8; а где је више од 300, 10. Окружне вароши изабраће 12, а Београд 24 поротника.

Члан 8.

Кад се поротници изберу, онда ће општински суд начинити списак, у ком ће назначити име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су и дан избора, па тај списак изложити одмах јавности у општинском суду.

Члан 9.

Избрани поротници, који мисле да се по закону не морају те дужности примити, а и сви други, ако налазе да је избором ког поротника овај закон повређен, могу се жалити општинском одбору за 6 дана од дана свршеног избора.

Ако одбор уважи жалбу, изабраће другог поротника, не уважи ли, казаће то жалиоцу.

Кад се избори сврше и жалбе реше, општински ће суд начинити други списак, у који

ће осим онога, што је у члану 8. казано, назначити још и општину поротника, и дан у који је саопштено решење одборско жалиоцу, ако је жалбе било, на тај списак послати суду окружном у округу, а варошком у Београду.

Незадовољни са решењем одбора, могу се жалити за 6 дана по саопштенom им решењу одборском, председнику суда окружног у округу, а варошком у Београду.

Противу решења председниковог нема места жалби.

Докле жалба противу избора није решена, докле поротник не може судити.

Члан 10.

Поротник, кад суди изван места свог живљења, добија дневно по 6 цванника у име трошка. Овај трошак плаћа окривљени, ако се огласи за кривога и ако имадне одкуд, немадне ли, онда плаћа село, варошица или варош одакле је оптужени.

Ако се оптужени не осуди или не имадне стално место пребивања, онда трошак овај плаћа срез или варош, где је кривица учињена.

Члан 11.

Председник суда узеће из списка 8 поротника и то, четири из општине оптуженога а четири из општине, у којој је кривица учињена.

Члан 12.

Ако је оптужени учинио дело у својој општини, која нема осам поротника, или ако би

поротници из једне општине били у изузећу, онда се недостајући број поротника узима из оближњих општина.

Члан 13.

Кад је више оптужених и на више су места кривице учињене, или ако један оптужени на више места кривице учини, а суди се у другом округу, онда се саставља број поротника из места суда, или из оближњих општина.

Учини ли један оптужени у више општина кривице, а суди се у округу где су те општине и из кога је и сам, онда ће се узети два поротника из његове општине, а друга два из општине, из које председник суда нађе за потребно; а за оптуженог вреди члан 11-ти и у овом случају.

Члан 14.

Кад би који од поротника био спречен или би иначе изостао од заседања у одређени дан, као и у случајима хитним, где се поротници не би могли одмах сазвати, председник ће од поротника месне или оближње општине узети потребан број поротника.

Члан 15.

Поротник, који у одређено време не дође на дужност, казниће се од три до десет талира, и ту казну по предходном саслушању изрицаће суд. Докаже ли се да је исти поротник

задржан случајем, који није могао одклонити, ни суд о томе известити, онда се не ће осудити, или ако је осуђен, не ће се осуда извршити.

Члан 16.

Ако би у течају године одређени број поротника у којој општини недостојао, то ће се исти поунити накнадним избором по члану 7. овог закона.

Члан 17.

Сваком поротнику, кад први пут у дужност ступи, председник суда представиће важност заклетве, па ће онда поротник метнути десну руку на еванђеље, а ако је друге вере, дигнуће је у вис, и заклеће се овако:

„Заклињем се јединим Богом и свим, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ћу поверену ми дужност поротничку у суду верно испуњавати, да ћу при сваком делу, за које се као поротник позвао будем, судско извиђење пажљиво пратити, појављене доказе у корист оптуженога и против оптуженога савесно испитати и при решавању дати гласа по своме сопственом убеђењу, основаноме на извиђењу и познавању ствари, а не по мрзости, наклоности, наговору или из страха; и како право радио онако ми Бог помогао“.

Они пак, за које би суд званично знао да да су се једном заклели на ову дужност, неће

другу заклетву полагати; него ће вредити она, коју су пређе положили, и на коју ће их само председник суда опоменути.

II.

О надлежности, саставу и раду поротних судова.

Члан 18.

Поротни судови судиће по члану 117-ом устава ове кривице:

1., Опасне крађе §. §. 223. и 223. а., крив. закона.

2., Разбојништва §. §. 237, 238, 239, 240, 241, 242, и 250 кривичног законика.

3., Паљевине §. §. 295, 296, 297, 298 и 299. крив. законика.

Овде се не ће гледати на то да ли су ова дела извршена или само покушана.

Члан 19.

Ако се код кога стеку више кривица, које једним делом иду у надлежност поротног суда, а у неколико иду у надлежност других судова, и ако су сва та дела била предметом једног извиђења и суђења, то ће се надлежност поротних судова простирати и на њих.

Прикривачима §. §. 49—51 и §. §. 250. а., и 250. б., крив. законика судиће суд главнога кривца.

Члан 20.

Кад суд прими тужбу од полицијске власти, расмотриће акта и видеће, је ли кривично дело извиђено, па ако нађе да није, онда ће предати акта ислеђујућем судији, да учини потребно дослеђење. Нађе ли да се нема шта више извиђати, решиће, да ли дело иде у надлежност поротног суда, или не. И против овог решења може се жалба изјавити за три дана.

Члан 21.

Пошто постане извршно решење, којим је наређено да се оптужени преда поротном суду, државни ће тужилац показати суду доказе, који ће се за претрес набавити или том приликом изнети. Председник има права да ове доказе, а нарочито доказе у корист оптуженога умножи и попуни. На против он нема власти да одбаци какво доказно средство, које би му државни тужилац показао, што би мислио, да оно није дозвољено или да решењу ствари ништа не приноси.

Најмање на осам дана пре главног претреса предаће се оптуженоме списак свију доказних средстава, а уједно ће му се дозволити да предложи суду да се попуне или умноже доказна средства. О таквим предлозима решаваће окружни суд. Ти предлози морају се поднети најмање на три дана пре главног претреса. Доцније се то не ће моћи учинити.

Суд може одбацили те предлоге кад би се основана сумња показала, да се тим не ће моћи

добити важне последице за сам доказ, него би се на тај начин само главни претрес без потребе развукао, кад би предлог уважен био.

Члан 22.

Поротни суд саставља се из чланова окружног суда и поротника. Он суди у месту и згради окружног суда.

Члан 23.

Председник ће, кад дело за претрес готово буде, и на осам дана пре претреса показати имена поротника државном тужиоцу и оптуженоме.

Члан 24.

Свака страна има право чинити противу поротника изузећа прописана кривичним поступком за државне судије, и осим тога одбацили по два поротника не казујући узрок одбачења. Но и једно и друго има се учинити за 24 сата по саопштењу, јер доцније не ће се примити.

Члан 25.

Ако има више оптужених, онда сви могу само двојицу одбацили.

Члан 26.

Не одбаце ли стране четири поротника, онда ће председник сувишни број одбацили, па осталу четворицу на суђење позвати.

Ако се одбаце сва четири поротника из једног места, онда председник суда узима друга

два поротника из истог места, и ови се не могу одбацити.

Члан 27.

За главни претрес и суђење свакога кривичног дела, које долази у надлежност поротног суда, узима се по правилу четири поротника.

Члан 28.

Ако се нађе, да ће претрес дуже трајати, председник суда по пропису члана 14. позваће још једнога или двојицу од поротника као заменике, да би по потреби могли заступити кога од одређених поротника у случају, ако би овај спречен био да за све време заседања остане. Но ти заменици морају од почетка претреса у заседању бити, а председавајући судија имаће пре отвореног претреса саопштити њихова имена државном тужиоцу и оптуженоме, ако би и он на претрес дошао.

Члан 29.

При претресу и суђењу морају бити тројица државних судија.

Најстаријем по звању или по служби припада председништво. Ове судије одређује председник суда из броја судија истога суда. Председник може и самог себе одредити. Но ислеђујући судија не може се за судију узети.

Члан 30.

Главни претрес одпочеће се са читањем решења, којим се оптужени предаје поротном суду.

Извиђењем на претресу управљаће председавајући судија. Но поротници, који су на претрес позвани, могу такође, као и редовне судије чинити непосредна питања оптуженоме, сведоцима и вештацима, по што на то од председника реч добију.

У саветовању пак и решавању, поротници онолико ће само учествовати, колико је чланом 38. прописано. Иначе у другим питањима, као и при решавању предлога државног тужиоца или браниоца, о извиђењу доказа и других о томе појединости, не ће имати ни саветујућа ни решавајућа гласа.

Међу тим може и поротник предложити суду извиђење каквог доказа у колико би то за нужно налазио ради бољег сазнања ствари, па било да се то однесе на терет или на олакшицу оптуженоме.

Члан 31.

Она доказна средства, која нису у списку означена, не могу се употребити на главном претресу, ван ако би државни тужилац и оптужени на то изреком пристали.

Казивања сведока, који су у списку доказа означени, али се због њиховог одсуства или из ма каквог другог узрока нису могли позвати или су позвани, но нису дошли, могу се по предлогу једне стране или по наредби председника на јавном претресу прочитати.

Члан 32.

Сведоци ће се пре почетка седнице прозвати. Ако који сведок није дошао, опет ће се његов исказ моћи прочитати (види члан 31.).

Но по предлогу које стране или по једногласном закључењу државних судија, моћи ће се претрес и одложити и за који доцнији дан одредити ако има изгледа да ће сведок по позиву на други претрес доћи, а његов је исказ од особите вредности за решење ствари, или ако се у след изостанка сведока покаже потреба да се учине нека објашњења о ономе делу доказа, на које се односи казивање изоставшег сведока.

Против оваквог решења судског нема места жалби.

Члан 33.

Пошто се сведоци прозову упутиће се у собу за њих одређену. Сведок, који је испитан, не ће се смети у исту повратити ни са неиспитаним састајати и разговарати.

Члан 34.

Сведоци ће се код суда само на главном претресу заклинавати; а код ислеђујуће полицајске власти или ислеђујућег судије само у оном случају, као што је §. 111. кривичног поступка наређено да полицајска власт може сведока заклетити.

Дошавше сведоке председник ће ради саслушања позивати у заседање једног по једног и по реду, како сам буде налазио, имајући сва-

ког сведока, пре него би овај своју сведоџбу исказао, опоменути, да праву истину исказе, па ако каквих законих препрека на путу не буде, он ће га по том и заклетити; — по ако обе стране пристану, да се не куне, онда суд не ће сведока заклинавати.

Члан 35.

Пре него што сведок буде заклет, председник ће упитати оптуженог и државног тужиоца, да ли они имају каква изузећа противу сведока, Изузећа, која су страни позната, али их она није хтела показати, сматраће се као да не постоје.

Ако би се изузећа за то чинила, што се мисли да се сведоку у опште веровати не може, а не за то, што сведок не би био способан да под заклетвом сведочи, или што његов исказ не би могао имати вредности неизузетног и способног сведока, — онда се на њих не ће никаква пажња обраћати, него ће се сведок по закључењу судском заклетити на свој исказ.

Члан 36.

По што председник саслуша сведока, онда ће и државне судије и поротници као и државни тужилац, оптужени, а поред овога и његов бранилац моћи сведоцима да стављају питања, а могу и оптуженом питања чинити.

Председник ће моћи забранити државном тужиоцу, браниоцу и оптуженоме да чине питања, за која он (председник) нађе да су неупутна. Но због тога, што такво питање не би

било од вредности, председник га не ће моћи забранити.

Члан 37.

Ако оптужени на главном претресу потпуно призна све, за шта се оптужује, па ако се ни са које стране па ни од поротника противу тога признања ништа не примети, онда ће престати свако даље испитивање сведока и доказивање.

Члан 38.

При решавању питања о кривици, поротници учествују у саветовању и закључењу, као и судије. Уверење своје о томе, је ли оптужени доиета крив, или није крив, приће из доказа, који су на главном претресу показани и из познавања ствари.

Решавање пак о томе: који се прописи казнителног закона имају применити на дело и околности, које су по укупном закључењу поротнога суда нађене да постоје, — као и у случају осуде, каква се и колика се казна одредити има, — припада само судијама без поротника.

Исто тако и питање о накнади штете, ако би се имала уз кривицу решавати, као и о траженим трошковима решавање само судије.

Члан 39.

Саветовање и гласање бива тајно.

Члан 40.

Саветовањем руководиће председавајући судија. Гласаће се по обичним правилима. Два ће

поротника најпре глас дати, а после два судије за тим два друга поротника и најпосле председавајући судија.

Члан 41.

Докле судије и поротници буду решавали о питању кривице дотле ће се они имати држати строго уверења, које су дужни да прибаве из укупног ислеђења и прибраних доказа, као и познавања ствари. Они нису дужни држати се прописаних правила о доказима; но ипак поротници и судије при решавању дужни су да покажу своје разлоге, на којима своје мишљење оснивају

Члан 42.

Сваку пресуду и решење суд ће заједно са разлозима на писмено ставити и потписом својим одостоверити. При саставу разлога у закључењу имаће се на уму оне побуде и оне ће се у исто закључење узети, које су према члану 38. државне судије и поротници при саветовању и гласању за своје мишљење показали.

Члан 43.

Председник ће у јавној седници објавити закључење у присуству судија и поротника.

Састав и објава побуда — цела пресуда — може се и за доцнији који дан оставити, али то не сме бити више од 10 дана. Но и тај рок мора се при објави закључења казати, па кад тај дан дође, онда ће се и те побуде јавно у седници објавити.

Члан 44.

Ништа не вреди закључење, које би се основало на доказима, који на главном претресу нису показани.

Члан 45.

Ако би на главном претресу наступио случај §. 209. кривичног поступка и показано дело не би подлежало суђењу поротног суда, онда ће саме државне судије, са искључењем поротника, дотично кривично дело расправити.

III.

О жалби на касациони суд.

Члан 46.

Противу пресуда и решења поротног суда моћи ће се само жалба касацијоном суду изјавити.

Члан 47.

Жалба се не може основати на томе, да на главном претресу изнесени доказ није потпун, или није довољан, па да се за то не може узети ни да је доказано, да је оптужени доиста скривио.

Члан 48.

Оптужени не може се жалити против таквих повреда, које би се односиле само на права оптужења. Тако исто и државни тужилац не може се жалити на штету оптуженога због повреда таквих, које се тичу само права оптуженога, но

у корист оптуженога, и због таквих повреда може жалбу касацијоном суду поднети.

Члан 49.

Жалба се може поднети или изјавити најдаље за десет дана и то ономе истом суду, који је дотично закључење изрекао. Овај рок рачунаће се од дана кад је закључење објављено, а ако је суд објаву својих побуда за који дан доцније одредио, онда од дана кад су ове побуде обзнањене.

Члан 50.

Ако касацијони суд нађе да је жалба основана, уништиће закључење поротног суда, па и цео поступак, ако нађе да је и овај неправилан, и наредиће ново ислеђење или нов претрес.

Члан 51.

Ако је жалба само на то управљена да је материјални закон погрешно примењен на дела и околности, за које се по укупном закључењу поротног суда нашло да постоје, — онда ће касацијони суд у своме решењу то нарочито показати, и ствар истоме суду вратити да само друго закључење изрече према ономе и на основу онога, што је признато да постоји.

У оваком случају и ако нижи суд усвоји примедбе касацијоног суда, — не ће се одређивати нов претрес, него ће суд само позвати државног тужиоца и браниоца да своје предлоге и разлоге суду покажу.

Члан 52.

Ако је касацијони суд наредио да се други претрес држи и ново закључење изрече, — изузимајући случај показани у горњем члану, онда он може и то наредити, да се тај други претрес држи пред другим судијама, или, ако то не би било могуће, онда и пред другим судом, који није учествовао у пређашњем ислеђењу и суђењу. На поротнике ово се наређење не односи, него ће се они и у оваквом случају позивати оним редом, као што је у члану 11. 12. и 13. прописано.

Члан 53.

И против другог закључења судског под горњим предпоставкама може се жалба изјавити, но само у толико, у колико се буде тичало новог поступка или новог закључења судског.

IV.

Закључење.

Члан 54.

Сва кривична дела, која подлеже суђењу поротнога суда, а затеку се непресуђена код првостепених судова, расправиће се по правилима овога закона.

Члан 55.

За све, што овим законом није друкчије наређено о делима, која пред поротни суд до-

лазе, вреде наређења кривичног поступка и устројства судова.

Члан 56.

Закон овај важиће од 1. Јануара 1872.

Препоручујемо нашим министрима: унутрашњих дела и правде, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

У Крагујевцу 21. Октобра 1871.

М. П. Блазнавац с. р.

Јован Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат

чувар државног печата

министар правде,

Др. Ј. Стојан Велковић с. р.

Председник мн. савета,

министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

Др. Стојан Ј. Велковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ.

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

1., Да се садањи тимочко-заглавски срез, у округу књажевачком, подели на два, на један да се зове „тимочки“ а други „Заглавски“, и да се на та два среза разделе села досадашњег тимочко-заглавског среза на начин, као што је означено у приложеном списку под А.,

2., Да се у округу Ћупријском установи још један срез, „деспотовачки“, и да се у тај срез ставе нека села из ресавског, а нека из параћинског среза, тако, да подела сва три среза у Ћупријском округу буде по приложеном списку под Б.

3., Да се у округу ваљевском установи још један срез под именом „ваљевски“, и да подела срезова у ваљевском округу буде по приложеном списку под В.

Препоручујемо нашем министру унутрашњих дела да овај закон обнародује и о извршењу се

његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

23. Октобра 1871.

у Крагујевцу

(М. Н.)

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата
министар правде,

С. Вељковић с. р.

Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела,
Рад. Милојковић с. р.

С П И С А К А.

СЕЛА ДОСАДАШЊЕГ ТИМОЧКО - ЗАГЛАВСКОГ СРЕЗА У ОКРУГУ КЊАЖЕВАЧКОМ КОЈА СУ ПОДЕЉЕНА, КАО ШТО ЈЕ НАЗНАЧЕНО ДОЛЕ У ДВА СРЕЗА; ТИМОЧКИ И ЗАГЛАВСКИ.

Број	Изаим села.	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
I. За нови тимочки срез узета су:			
1	Бела Река	216	
2	Заграђа	230	
3	Мариновац	199	
4	Боровац	149	
5	Врбица	189	
6	Дреновац	93	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
7	Кожељ	190	
8	Мањинци	74	
9	Трновац	125	
10	Дебелица	148	
11	Равна	100	
12	Вратарница	228	
13	Извор	224	
14	Селачка	165	
15	Нови Хан	232	
16	Петруша	42	
17	Ошљане	205	
18	Јаковац	145	
19	Јеланиница	124	
20	Ново Корито	166	
	Свега	3244	
<i>II. Заглавском срезу остају:</i>			
1	Ргоште	69	
2	Орашац	91	
3	Васиљ	162	
4	Глоговац	28	
5	Балановац	109	
6	Грезна	40	
7	Слатина	44	
8	Зоруновац	76	
9	Топла	38	
10	Вина	105	
11	Будиновац	36	
12	Зубетинац	134	
13	Влашко Поље	50	
14	Бучје	286	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба
15	Доња Соколовица	61	
16	Лепена	47	
17	Ваљевац	90	
18	Стогазовац	56	
19	Дречиновац	32	
20	Каличина	29	
21	Потрбање	33	
22	Штипина	54	
23	Доње Зуниче	95	
24	Горње Зуниче	69	
25	Радичевац	72	
26	Балинац	87	
27	Шарбановац	16	
28	Берчиновац	71	
29	Локва	63	
30	Алдинци	136	
31	Репушница	30	
32	Причевац	47	
33	Папратна	68	
34	Десановац	92	
35	Старо Корито	51	
36	Дрвник	31	
37	Градиште	15	
38	Трговиште	71	
39	Штитарци	49	
40	Видојевци	20	
41	Жуковци	63	
42	Горња Соколовица	31	
43	Кандалица	44	
44	Штрбци	149	
45	Д. Каменица	239	
46	Г. Каменица	176	
47	Крента	69	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
48	Мучи Баба	87	
49	Попор	82	
50	Ждње	60	
51	Црвење	105	
	Свега	3960	

По овоме распореду има: у тимочком срезу 20 места и 3244 пор. главе у заглавском срезу 51 место и 3960 пор. главе.

4. Октобра, 1871.
у Крагујевцу.

С П И С А К Б.

СЕЛА КОЈА СУ УЗЕТА ЗА НОВИ СРЕЗ „ДЕСНОТОВАЧКИ“ ОД СРЕЗОВА: РЕСАВСКОГ И ПАРАЋИНСКОГ, И ОНЕТ ОНИХ СЕЛА ИЗ КОЈИХ ЋЕ СЕ УНАПРЕД СASTOЈАТИ ОВА ДВА СРЕЗА У ОКРУГУ ВУПРИНСКОМ.

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
	<i>Нови срез „Деснотовачки“</i>		
1	Медвеђа	171	Ова су села узета од среза ресавског.
2	Брестово	69	
3	В. Поповић	165	
4	Балајинац	69	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.	
5	Витанце	128	Ова села узета су из среза ресавског.	
6	Труђевац	67		
7	Војник	121		
8	Белајка	171		
9	Језеро	88		
10	Поповњак	50		
11	Жидиље	97		
12	Јеловац	49		
13	Бованица	63		
14	Глоговац	157		
15	Дражмировац	51		
16	М. Поповић	56		
17	Дубока	133		
18	Рајкинац	89		
19	Богава	69		
20	Грабовица	194		
21	Плажане	179		
22	Милва	104		
23	Буковац	100		
24	Ломница	113		
25	Липовица	54		
26	Пањевац	59		
27	Сладаја	66		
28	Двориште	62		
29	Ресавица	69		
30	Стењевац	65		
31	Стрмостен	85		
32	Вирине	120		Ова два села узета су из среза Параћинског
33	Исаково	199		

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
<i>II. За срез ресавски.</i>			
1	Свилајнац варошица.	894	Ова су села и досада била у Ресавскоме срезу.
2	Црквенац	209	
3	Гложаня	233	
4	Дубље	216	
5	Луковица	100	
6	Бобова	336	
7	Витежево	211	
8	Дубница	118	
9	Ђуринац	71	
10	Рођевац	89	
11	Проштинац	52	
12	Купиновац	82	
13	Седлари	108	
14	Суботица	147	
15	Роанда	120	
16	Бресје	59	
17	Радошен	86	
18	Војска	190	
19	Мачевац	64	
20	Гладна	70	
21	Тропоне	224	
22	Јасеново	203	
23	Врлац	45	
24	Грабовац	139	
<i>III. срез параћински.</i>			
1	Варошица Параћин	1006	Ова су села и досада била у параћинском срезу.
2	Шавац	63	
3	Стрижа	83	
4	Чепуре	77	
5	Гориња видова	76	
6	Доња видова	165	
7	Ратари	55	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба.
8	Сикирица	92	Ова су села и досада била у Параћинском срезу.
9	Дреновац	158	
10	Крежбинац	57	
11	Голубовац	26	
12	Бусиловци	76	
13	Лешје	45	
14	Плана	208	
15	Лебина	58	
16	Давидовац	41	
17	Мириловац	96	
18	Текија	38	
19	Главица	67	
20	Клачевица	66	
21	Д. Мутница	148	
22	Извор	86	
23	Шалудовац	48	
24	Гор. Мутница	114	
25	Буљани	163	
26	Забрега	80	
27	Бошњане	76	
28	Поповац	55	
29	Стубица	141	
30	Сење	177	
31	Бигреница	283	
32	Влашка	80	
33	Крушар	162	
34	Супска	108	
35	Паљаци	90	
36	Иванковац	43	
37	Батинац	126	

По овом распореду има у ср. деспотовачком 23 села и 3334 пор. главе; у ср. ресавском 24 места и 4064 пор. главе и у срезу параћин. 37 места и 4533 пор. главе. У Крагујевцу 4 Октобра 1871. год.

С П И С А К В.

СЕЛА КОЈА СУ УЗЕТА ЗА НОВИ ВАЉЕВСКИ СРЕЗ У ОКРУГУ ВАЉЕВСКОМ
ОД СРЕЗОВА: ТАМНАВСКОГ КОЛУВАРСКОГ И ПОДГОРСКОГ И СМЕТ ОНИ
СЕЛА ИЗ КОЈИХ ЋЕ СЕ У НАПРЕД САСТОЈАТИ ОВА ТРИ СРЕЗА.

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ.	Приметба
<i>I. Срез подгорски</i>			
1	Каменица	136	Сва ова села и досад су била у подгорском срезу.
2	Оглађеновац	134	
3	Осладић	118	
4	Причевић	126	
5	Тупанџа	35	
6	Миличиница	174	
7	Беомужевић	83	
8	Прилијево	82	
9	Драгијевица	170	
10	Туђин	51	
11	Гор. Буковица	197	
12	Врагочаница	102	
13	Маинових	46	
14	Станар	31	
15	Остружањ	116	
16	Осечина	170	
17	Плужац	75	
18	Лонатаљ	176	
19	Братачић	52	
20	Ситарџа	43	
21	Станина река	87	
22	Бобора	77	
23	Суводоњ	106	
24	Гола Глава	126	
25	Дружетић	111	
26	Рабас	26	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба
<i>II. Срез тамнавски.</i>			
1	Бајевац	155	Сва ова села и досад су била у тамнавском срезу.
2	Вровина	112	
3	Гвоздосовић	73	
4	Звиздар	60	
5	Тардојевац	49	
6	Травић	114	
7	Новаци	102	
8	Баталаге	46	
9	Зукве	40	
10	Тулари	157	
11	Кожуар	76	
12	Бањани	141	
13	Вукона	34	
14	Калиновац	60	
15	Вредо	195	
16	Брезовица	71	
17	Таково	113	
18	Црвена Јабука	74	
19	Совљак	127	
20	Гуњевац	37	
21	Варошица Уб.	212	
22	Трњаци	43	
23	Руколада	39	
24	Мурган	52	
25	Непричева	94	
26	Рубибреза	65	
27	Лајковац	60	
28	Гор. Јабучје	161	
29	Дољ. Јабучје	152	
30	Палуси	100	
31	Чучуге	69	
32	Радуша	49	

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба	
33	Стубленица	133	Сва ова села и досад су би- ла у тамнав- ском срезу.	
34	Скобаљ	40		
35	Борак	80		
36	Каланић	68		
37	Бргуле	116		
38	Радјево	58		
39	Шарбани	84		
40	Памбуковица	141		
	<i>III. Срез колубарски.</i>			
1	Радобић	40		Сва ова села и досад су била у срезу колубарском.
2	Пепељавац	54		
3	Бабајић	47		
4	Цветановци	59		
5	Велишевци	60		
6	Паштрић	56		
7	Јајчић	58		
8	Бошњановић	34		
9	Кадина Лука	68		
10	Славковица	134		
11	Кључ	81		
12	Придворица	45		
13	Вировци	67		
14	Прњавор	20		
15	Палежница	22		
16	Табановић	46		
17	Попадић	78		
18	Тодорин Дол	45		
19	Стрмово	54		
20	Мратишић	36		
21	Толић	47		
22	Коменице	72		
23	Ратковци	65		

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба	
24	Маркова црква	1	Сва ова села и до сад су била у срезу колубарском.	
25	Маљевић	31		
26	Наномир	15		
27	Дољ. Мушић	36		
28	Ђурђевац	57		
29	Врачевић	115		
30	Латковић	47		
31	Дољ. Лајковци	48		
32	Ракари	52		
33	Мијеница	80		
34	Крчмар	62		
35	Гор. Мушић	93		
36	Дучић	92		
37	Рајковић	74		
38	Брежђе	67		
39	Голубац	21		
40	Берковци	80		
41	Гуњица	20		
42	Струганик	41		
43	Планиница	71		
44	Робаје	75		
45	Гор. Лајковац	89		
46	Буковац	27		
47	Осеченица	114		
48	Санковић	55		
49	Вртиглави	59		
50	Веселиновци (засеоц)	30		Ова засеоци узет ти су од среза тамнавског
51	Клашнић (засеоц)	19		
	<i>IV. Срез ваљевски.</i>			
1	Богатић	42		Ова села одузета су од среза под- горског.
2	Лелић	89		
3	Лесковица	192		
4	Стубов	64		

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ.	Приметба
5	Сушица	42	Ова су села одузета од среза подгорског.
6	Сандаљ	23	
7	Брезовица	100	
8	Стрина гора	24	
9	Седлар	44	
10	Златарић	102	
11	Јошева	40	
12	Котиница	112	
13	Рађево село	58	
14	Козлички	43	
15	Грабовица	62	
16	Пакље	20	
17	Балиновић	34	
18	Тубранић	77	
19	Совач	40	
20	Вуиновача	72	
21	Ребев	65	
22	Кунице	20	
23	Дољ. Буковица	84	
24	Ровни	30	
25	Бачевци	126	
26	Ковачице	30	
27	Бранеговић	2	
28	Белић	16	
29	Дегурић	30	
30	Пријездич	45	
31	Равње	48	
32	Заруб	20	
33	Драчић	23	
34	Жабари	66	
35	Клинци	47	
36	Бујачић	34	
37	Петњица	17	
38	Белошевац	67	

Ова су села одузета од среза колубарског.

Број	Назив села	ПОРЕСКЕ ГЛАВЕ	Приметба
39	Словац	42	Ова су села одузета од среза ко лубарског.
40	Мрчић	39	
41	Шумеока	46	
42	Пауни	116	
43	Јасеница	33	
44	Понучке	145	
45	Лукавац	74	
46	Дупљај	67	
47	Дивци	73	
48	Кланица	6	
49	Лозница	97	Ова су села одузета од среза тамнавског.
50	Забрдица	78	
51	Бранковина	56	
52	Бабина Лука	138	
53	Близоње	62	
54	Кршна глава	42	
55	Слатина	53	
56	Докмир	80	

По овоме распореду има:

У срезу подгорском 26 села и 2.650 пор. глава.

" " тамнавском 40 села и 3.702 " "

" " колубарском 51 село и 2.866 " "

" ваљевском 56 села и 3.372 " "

Пет посавски срез као и досада остаје са 20 ме-
ста и 2273. главе пореске.

4 Октобра 1871.

у Крагујевцу.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ ПОТВРЂУЈЕМО:

Да се закону о регрутирању стајаће војске од 16. Марта 1862 год. у II-ом одељку, а после § 23. дода:

§ 23. а.

Но онима младићима, који се налазе у случајевима долеозначенима скраћује се рок службе у стајаћој војсци до на једну годину и односно осам месеци и то:

1. Јединцима и првенцима, који у опште нису према § 10. гореозначеног закона изузети од службе у стајаћој војсци.

2. Ученицима виших школа, који су свршили гимназију са добрим успехом, па се пријаве за службу у стајаћој војсци.

3. свима онима, који знају читати и писати и прва четири вида рачунања, но овима последњима условно.

§ 23. б.

Они под 1. и 2. § 23. а, издржаваће се као и сви остали војници стајаће војске, у свему о трошку државном и примаће плату, а они под 3. издржаваће се о свом трошку, на шта се морају изјаснити.

1. У овај трошак спада све што је војнику потребно на име ране, одећа, обуће и других принадлежности, осим оружја и оружног прибора, а код коњаника још и осим коња и коњског прибора, и

2. Неће добијати никакву плату за сво време службе.

§ 23. в.

Ко жели да ступи у војску на једно-годишњу службу, а има на то права према опредељењима овог закона, треба да је навршио 17 година а да није претурио 21 годину.

Примаће једно-годишњих својевољаца бива, као и рекрутовање у опште један пут у години.

§ 23. г.

Који од једно-годишњих својевољаца, у течају године, по прописаном програму, положи под-официрски испит, ослободиће се од даљег служења у војсци и пре године дана, но ово не сме бити пре осемомесечне службе.

Но министар војени може и својевољцима, који су у § 23. а. под 1. означени, такође да смањи рок службе и без испита, ако би то њихова домаћа нужда захтевала.

§ 23. д.

Кад се војска постави у ратно стање, долазе и својевољци без разлике у ред осталих војника, што се тиче издржавања, одевања и плате

Односно обвезе на службу у народној војсци, важи и за својевољце то, што важи и за војнике у опште.

Својевољци из виших школа, који би по одслужењу рока у стајаћој војсци, хтели продужити школе, за време школовања, ослобођени су од службе у народној војсци.

§ 23. е.

Ближа определена за примање једно-годишњи својевољаца у војску за њихово снабдевање, за њихове службене одношаје, прописаће Књаз указом, а на предлог војеног министра а и сам министар.

Препоручујемо нашем министру војном да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

У Крагујевцу 21. Октобра 1871.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

(М. П.)

Јован Гавриловић с. р.

*Министар војен
Полковник,*

Ј. Вели-Марковић с. р.

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ОДОБРИЛИ СМО И ОДОБРАВАМО РЕШЕЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ:

1., Руководитељи окружних штедионица, деле се на платне класе онако исто, како је за окружне казначеје законом од 5. Октобра 1865 год. прописано.

2., Министар финансије овлашћује се, да у рачунској 1872 години, може на плате руководеља окружних штедионица утрошити свега до три хиљаде (3000) талира, или 36.000 гроша пореских, и то из вишка прихода преко расхода за исту рачунску годину.

Наш министар финансије нека ово решење изврши.

21. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

*Министар финансије,
Нап. Јовановић* с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ
НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ
И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О трошковима окружних и среских управних чиновника и
служитеља и осталих доле-именованих органа јавних дуж-
ности за време вршења њихових службених послова изван
места свог обитавања.

Члан 1.

Трошкови, који се учине у народу на рану и дочек окружних и среских полицијских чиновника и служитеља, као и свештених лица, кад они врше своју званичну дужност изван места свог обитавања, подмириваће се прирезом од народа по досадањем начину.

Члан 2.

Право на рану од приреза народног имају:
а., Сви окружни и срески чиновници полицијских надлежатељства куда спадају доктори, ин-

жињери и практиканти а такође и баталиони командири кад врше службене послове изван места свог обитавања на било то у своме округу или срезу, или кад наступи случај каквог мешовитог извиђења, или буди каквог заједничког рада, у суседном округу или срезу;

б., Архијереји, кад по каноничкој визитацији путују;

в., Свештена лица, кад путују ради прегледања црквеног имања и црквеног прихода;

г., Главни кмет онога места, у коме једно од оних под а. и в. именованих лица врши свој службени посао, на остане тамо да руча или вечера, као и сви кметови или њихови заступници, кад од власти своје буду позвани, да изван места свог пребивања у друго које место ван места канцеларије среске, ради службеног посла, иду, на због даљине пута не би се могли вратити на ручак у своје место;

д., Пандури окружних и срески власти кад путују по дужности по свима срезовима једног истог округа;

е., Кочијаша предименованих чиновника и свештених лица, кад с њима путују.

Члан 3.

Лица под а, в, и г, у предидућем члану именована, кад у коју сеоску општину дођу, имаће стан у општинској или сеоској кући, а ако

ове не би било, онда у механи, а ако и ове не би било, онда где кметови нареде.

Члан 4.

Јело и пиће, као и раана за коње, набављаће се свагда из механе и тек где ове не би било, онда ће се ова набавка чинити у натури, и то по предходној погодби између продаваца и набављача.

Члан 5.

Јело и пиће као и раана за коње, рачунаће се и плаћати и то на лица у члану 2. под а, в, и г, до осам гроша чаршиских на оброк; за лица под д, и е, до пет гр. чар. на оброк, а за коње, били они чиновнички или пандурски, до седам гроша чар. на 24 сата на једног коња.

Овако ће се плаћати било да се јело купује готово из механе било да се у натури набављају ствари за јело и ма где оно готови.

Члан 6.

Архијерејима, кад по каноничкој визитацији путују, плаћаће се дневно по 180 гроша чар. у име трошка, па ма колика свита њихова била, а шта треба за јело и пиће, наређиваће њихови домоуправљачи, који ће одма и учињене трошкове исплатити.

Кућу за стан Архијерејев одређиваће месни општински одбор.

Кад се Архијереј врати у своју столицу, он ће, за месец дана, поднети министру финансије одоверени среском или окружном влашћу рачун, у коме ће изложено бити колико је дана у ком округу провео, и зактевати новце, колико му по рачуну припада.

Министер, пошто добије рачун, наредиће исплату истог.

Члан 7.

Чиновник и свештено лице дужно ће бити при поласку из места, где је трошак учињен, да изда дотичном кмету на учињени трошак под својим потписом признаницу, у којој се мора означити: због каквог је посла у то место долазио, колико је званичних лица а колико пандура или других служитеља и њихових коња било, колико је времена у месту пробављено и колико износи трошак за људе а колико за коње.

Члан 8.

Трошак за главног месног кмета, као и трошак других кметова, који би из других места по члану 2. тачки под г. позвани били, долази једну исту признаницу, коју старешина потписује.

Члан 9.

Од трошкова пандура, кад ови сами по дужности путују, водиће дотични кмет списак, у коме ће означено бити име и презиме пандура

и онога окд кога служе, проведено време у месту, и колико је трошка учињено, па тај списак одоствераваће се месечно од два месна одборника, а кад се дотични кмет не би у месту дешио, онда ће сам пацдур квиту издати.

Ове признанице и спискове кметови ће чувати као исправе.

Члан 10.

Док се исплата ових трошкова од дотичних власти не пареди, кметови ће учињене трошкове изплаћивати по досањем обичају, с обзиром на члан пети. Исто тако скупљеће се прирез и водити рачун о томе по досадањем обичају. Но разрезивање ереских трошкова извршаваће ерески начелници са главним кметовима свију општина у своме срезу.

Члан 11.

Трошкови не падају на терет приреза који се учине:

1., Кад чиновник извршује пресуду судску или полицијске власти, која се тиче имаовног интереса села или општине;

2., Кад се чиновник по потреби сеоској или општинској позове на извиђење;

а., због подизања спекулативних грађевина као механа, дућана, воденица и т. д.

б., због спора око нарушења границе, или због тога што једна општина забрањује другој пошашу и жиронају према постојећем закону и т. д.

3., Кад чиновник на позив појединих лица изван места свог обитавања излази због каквог извиђења, које у круг решавања његове власти спада.

4., Кад кметови из удаљенијих места предстају окружној судској или полицијској власти по потреби чисто имаовног интереса села или општине;

5., Кад архијереј на позив иде ради освећења нове цркве;

6., И у опште кад чиновник на позив а у корист или због потребе појединог или неколицине излази да врши своју званичну дужност ван места свог пребивања.

Члан 12.

Учињене трошкове у овим случајевима (члан 11.) плаћају дотичне општине или села или поједина лица, која су посредовање власти за остварење свог права или потребе тражила.

Ако се извиђење под бројем 3. тиче две или више страна, онда ће власт, која је извиђење чинила, издати решење и о томе: ко је и у колико дужан да плати ове трошкове и по томе ће се решењу наплата трошкова и учинити.

Трошак за архијереја плаћа она парохија, којој је црква освећена.

Члан 13.

Сви ови трошкови не смеју превазићи меру у члану 5. и 6. овог закона прописану, и дотични

чиновници издаваће и о њима признанице онако као што је у члану 7. прописано.

За трошкове архијереја подписаће признаницу њихов домоуправљач.

Члан 14.

Кад се једним изласком чиновника сврши више послова, од којих једни падају на терет приреза а једни на терет приватних лица, или појединих општина, онда ће поменути чиновник у договору са месним кметовима и двојицом одборника одредити: колико ће трошка на чији терет пасти, па ће се то после у признаницама назначити и признаница о трошковима из приреза или о трошковима које општина плаћа, предаће се кметовима, а признаница о трошковима, који падају на терет приватних лица, ако се не би могли одма од дужника наплатити, него се у том случају од повериоца наплате, предаће се повериоцу оног лица, које је дужно те трошкове платити, и повериоц ће се за наплату овог дуга обратити полицијској власти, да му ову наплату извршним путем удејствује.

Члан 15.

О начину, на који ће се трошкови који п члану 11. на општине и парохије падају наплаћивати, решаваће кметови с месним одборима

Члан 16.

Недобијају право на рану ни од приреза ни од појединих лица или општина:

1., Срески чиновници и њихови служитељи кад по званичном послу долазе у окружну варош, својој окружној власти;

2., Кад кметови предстају по дужности среској власти у месту где је среска канцеларија.

3., Кад се кметови на среску скупшину сазивају, ма у ком месту среза, и у опште кад иду на ма какав посао са својим народом,

Члан 17.

Закон овај ступа у живот од 1. Новембра ове године.

Препоручујемо нашим министрима: унутрашњих дела и финансије да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравају.

23. Октобра 1871. г.

У Крагујевцу

М. П. Блазнавац с. р.

(м. п.) **Јов. Ристић** с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видно и славно државно печат,
чувар државног печата.

министар правде,

С. Вељковић с. р.

*Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела,*

Рад. Милојковић с. р.

Министар финансије,

Паута Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О повластици за грађење гвозденог пута од
Пожаревца до Дубравице.

Члан 1.

Акционарскоме друштву, које се под именом „прво српско пожаревачко жељезничко друштво“ буде образовало, даје се искључно право, да од Пожаревца до Дубравице сагради пругу жељезничку и да по њој лица и товари провози.

Члан 2.

Да би друштво ово поменуто жељезницу саградити могло, даје му се право, да све оне непокретности, које су за грађење жељезничке пруге необходимо нужне, може у смислу закона о експропријацији за свој рачун, а искључно

на цјел грађења жељезнице и за њу потребних зграда одкупити.

Које су непокретности за поменуто цјел необходимо нужне, те се по закону о експропријацији одкупити имају, то ће решити Министар Грађевина.

Члан 3.

Друштву се даје право, да шине, локомотиве, вагоне, кола, разне машине и справе и у опште сав материјал потребан за грађење жељезнице од Пожаревца до Дубравице, — може са стране у Србију унети не плативши никакве дажбине држави.

Члан 4.

Друштву се дозвољава да дуж своје жељезнице подигне телеграф.

Но овим телеграфом служиће се само друштво за сигнализовање и иначе за своју службену потребу, као што се њиме и државни органи у свако доба за званичне депеше послужити могу. За потребу приватних телеграф овај не сме послужити, осим ако у изузетним случајевима и само за време Министар Унутрашњих дела то нарочито дозволи.

Држава задржава себи право, да дуж друштвене жељезнице и свој телеграф подигне, односно да се ступцима друштвена телеграфа послужи бесплатно за своје телеграфске жице.

Члан 5.

Цео план грађења ове жељезничке линије од Пожаревца до Дубравице, има се предходно поднети Министру Грађевина на одобрење и тек пошто га он одобри може се грађење одпочети.

Члан 6.

Жељезница се ова не сме пре саобраћају предати, док се стручном комисијом, коју ће Министар Грађевина одредити, не прегледа и не нађе да је у техничком погледу тако саграђена и таквим прибором снабдевена, да се без опасности по сигурност путника саобраћају отворити може.

Члан 7.

Влада има право, осим тога, од времена слати нарочите комисаре, да се увере о стању жељезнице њезиног прибора, као и о тачном вршењу свију мера предосторожности, које се у интересу сигурности путника прописале буду.

Члан 8.

Друштво ово дужно је у свему да се саобраћава прописима жељезничке полиције, који се од стране државе издали буду, у колико ти прописи не буду у противности с изреченим одређењима ове повластице.

Члан 9.

Без нарочитог одобрења од стране владе, друштво не ће смети жељезницу продати нити

је у закуп дати, нити у опште права овом повластицом стечена на другога пренети, а према странцима друштво не може оно што је напред казано учинити без одобрења законодавне власти.

Члан 10.

Кад истече рок овој повластици, или и пре тога ако друштво закључи да се разкине или жељезницу прода, држава има првенствено право, да жељезницу с целим њезиним прибором и принадаљностима одкупи по погодби.

Члан 11.

Повластица ова важиће за 60 година од дана поднуса.

Члан 12.

Но и пре рока у члану 11. одређеног, повластица ова губи важности и пада:

а., ако друштво кроз две године дана, од дана под којим прими одобрење својих грађевинских планова од стране Министра Грађевина, не одпочне грађење пројектиранога пута;

б., ако пут тај недоврши у року од три године, од дана кад је грађење одпочето; и

в., ако ово друштво никако не направи пут жељезнички, дужно ће бити по цени одкупа вратити одкупљене земље продавцима, од којих су купљене, ако они хтели буду.

Препоручујемо нашим министрима: финансије и грађевина, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

21. Октобра 1871. г.

У Крагујевцу.

(п м) **М. П. Блазнавац** с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата,

министар правде,
С. Вељковић с. р.

Министар финансије,
Паута Јовановић с. р.
Заступник Министра Грађевина
Министар војске
Јов. Бели-Марковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВЕРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Допуне у казнителном закону.

§-у 104.

У првом одељку после речи „или званичника државног“ да се дода ово: „или поротника, сведока или вештака“

После §-а 104. д. додаје се

§ 104. е.

„Онај, који као сведок, вештак или поротник буде позван на наведе какав узрок извињења, за који се доцније сазна да је лажан, казниће се од осам дана до два месеца затвора.“

Но ова осуда, која би била изречена због тога, што је ко навео лажан узрок извињења, не искључује ону осуду, по којој се над ким због недоласка изриче новчана казна.“

После §-а 110. додаје се

§ 110. а.

„Поротник, који у каквој ствари, у којој као поротник своју дужност врши, прима што на поклон, казниће се робијом. А тако исто казниће се и онај, који поротника на оваку кривицу навуче, или га покуша навући.

Дати поклон или вредност истога досудиће се пресудом државној каси.“

Препоручујемо нашим министрима правде и унутрашњих дела, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покуравају.

23. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат,

чувар државног печата,

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

*Председник мн. савета,
министар унутрашњих дела,*

Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЕЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О окружним штедионицама.

Члан 1.

У намери, да се отвори прилика свакоме, да може своје новчане уштеде на сигурно место оставити, па то интересом мало по мало и умножити, и уједно, да се потребитим саграђанима нашим, а нарочито тежацима, да могућност; да лакше и корисније набављају нуждне им новчане капитале, установиће се постепено за сваки округ окружне штедионице.

Члан 2.

Окружне штедионице биће при окружним начелствима као самостална одељења, има ће

своју касу и рачуноводство за себе, и стајаће под врховним надзором министра финансије.

Члан 3.

У окружну штедионицу долазе на руковање и из истог округа:

- 1., сви црквени и манастирски капитали.
- 2., општински капитали где и како то одбор општински одобри.
- 3., сви пунилски новци.
- 4., прирези болнички, окружни, срески и заједнички прирези две или више општина, док се неупотреби на оно на шта су намењени.
- 5-то., депозитни новци лежећи код окружног суда и полицајских власти, који се неби могли за кратко време из каквих му драго узрока предати коме припадају.

Члан 4.

Окружне штедеонице примају улоге и од приватних лица. Но од једног приватног лица, не прима се мање од 10 гроша, ни више од 120.000 гр. чаршијских.

Члан 5.

Сви новци којима по овом закону окружна штедионица рукује, или су јој од општина или приватних лица на руковање поверени, долазе у једну касу, — по рачуни ће се за сваки фонд и за сваког поверитеља одвојено водити.

Члан 6.

За готовину, која уђе у касу штедионице јамчи држава и одговара за штете, које би произиле од неуредног и против законог руковања, а држави остаје право тражити накнаду од причинитеља.

Члан 7.

Поверитељима окружне штедионице били они јавне касе или приватна лица (чланови 3. и 4.) почиње тећи интерес на њихове капитале, и то на оне, који су примљени у првој половини месеца од 16 дана истог месеца, а на оне, што су примљени у другој половини месеца од првог дана сљедујућег месеца, па издали се они под интерес или не.

Члан 8.

Окружна штедионица плаћа свима својим поверитељима пет по сто (5%) годишње интереса, изузимајући депозите судске и полицајне, којима се 3% годишње у име интереса плаћа.

Интерес се срачуњава и исплаћује поверитељима полгодишње, то јест концем Априла и Октобра.

Члан 9.

Кад би коме поверитељу у опште потребно било, да узме натраг неки део, или цео свој капитал, дужан је тога ради обратити се бар

месец дана пре 1-вог Маја или 1. Новембра усмено или писмено штедионици, која ће му захтевану суму најдаље првих дана месеца Маја или Новембра исплатити. Но ако би ко желио да му се и изван ових рокова новци из штедионице поврате, и то ће се учинити, у ком случају не плаћа се поверитељу интерес за последњи петнајест дана.

Члан 10.

Ради олакшавања исплата о којима говори предидући члан, отвараће министар финансије штедионици кредите код окружне касе, но чим штедионица до новца дође, вратиће окружној каси кредитирану јој суму са интересом.

Члан 11.

Улоге, који штедионици од приватних лица у мањим сумама и постепено долазе, примаће она по штедионичкој књижици.

А за веће суме издаваће она облигације.

Начин и ближа правила како ће се улози од приватних лица у штедионицу примати и из ње враћати, прописаће министар финансије.

Члан 12.

Штедионице дају у зајам новце по правилу само житељима свог округа.

Оне чине такође зајмове општинама и срезовима свог округа, а и самом округу, кад ова правна лица имају на то надлежно одобрење.

Но кад би било лежећих новца у каси штедионице, а нема никога пријављеног из истог округа за зајам може управни одбор решити, да се и житељима из другог округа учини зајам, али у овом случају не на дужи рок од једне године дана.

У оваком случају кад т. ј. код које штедионице има бесплатно лежећих новца, може иста штедионица дати у зајам своје новце и другој којој штедионици, која би у томе потребу имала, али такође на рок не дужи од једне године дана.

Члан 13.

Из каса окружних штедионица дају се новци у зајам под интерес годишњи 7% и то на рокове, најкраћи од шест месеци, а најдужи од 3 године дана.

Члан 14.

Најмања сума која ће се из касе штедионице на зајам издавати биће 5 дук. цес. а највећа једном истом лицу 500 дук. ц.

Но општинама, срезовима и округима може учинити зајам и у већој суми, и на дуже рокове него што је одређено у члановима 13 и 14.

Члан 15.

Првенствено право имају на зајам: тежаци, којима је нуждан зајам ради изране због неродне

године, или поплаве, или да начине кућу или друге нуждне зграде за пољску привреду, или да набаве волове за орање, плугове, семе и томе подобно; а тако исто и они који су несрећом у опасност дошли, да ће им се за подмиривање приватних дугова добра распродати или радња упропастити.

Да је код кога зајмотражиоца овај случај, дужан је доказати писменим уверењем од своје општинске власти.

Члан 16.

Осталим потражијоцима зајма дају се из штедионица новци под интересом редом како се ко пријавио.

Члан 17.

Штедионице дају зајмове:

1., на јемство непокретних добара и то највише до две трећине од процењене вредности њихове;

2., општинама, срезовима и окрузима и на лично њихово јемство.

3., У случајима члана 15, и приватним лицима на лично јемство њихове општине.

Члан 18.

Добра, на која се зајам добити може ова су:

1. кућни плацеви, куће и остале њима принадежеће зграде од тврдог материјала озидане;

2-го., плацеви, који се налазе под кућама од слабог материјала начињеним, рачунајући само вредност плацева;

3-ће., воденичишта и зграде од тврдог материјала начињене, које би се на истима или око истих налазиле;

4-то., њиве и ливаде;

5-то., земље, које се налазе под виноградом, воћњаком и шумом, рачунајући само вредност чисте земље.

На јемство острова (ада) као и на друге земље покрај река које би изливу воде, квару, ронењу и пренашењу на друго место изложене биле, не ће се новци у зајам давати.

Члан 19.

Зајам, који се чини на јемство непокретних добара, мора се интабулирати код надлежног суда на прво место. Но у случају, да је зајмопримац узео у зајам мању суму него што износе две трећине вредности од процењених добара његових може се сваком дужнику допуштена сума зајма до две трећине вредности промењених добара његових издати, и таква на друго место интабулирати.

Члан 20.

Проценитељи добара, треба да су честни, вешти и доброг стања људи.

Члан 21.

У процени морају добра, која се процењују редом тачно описана бити, с означењем вредности свакога по наособ.

Члан 22.

За сваку процену добара изискује се три проценитеља.

Члан 23.

Процена се чини, за зајам до 50 дук. цес. закључно, у присуству самих кметова, а за зајмове веће од 50 дук. цес. у присуству кметова и још три одборника општинска.

Присуствовавши при процени потврђују иету својим потписом и печатом општинским. И пошто су они за истинитост и уредност процене одговорни, имају право не примати за проценитеље људе за које држе да немају својства прописана чланом 20. овога закона.

Надзорна власт одостверава од своје стране процену; њој се мора показати и танија добара која се процењује, што ће се изриком у одостверењу споменути.

Члан 24.

Кад управни одбор штедионице посумња што о којој процени, може наредити, по престанку зајмопотраживца, да се преко нарочитих људи, које одбор буде изабрао, дотично добро процени.

Трошкове око ове процене плаћа зајмопотражиоц.

Члан 25.

Ако се доцније при продаји каквих заложених добара, неби зајам подпуно наплатити могао па би се доказало, да су проценитељи при процењивању добара пристрастни били, те добрима дали већу вредност, него што су имала у време процене, то ће на тужбе управе штедионице дужни бити накнадити штету бесавесни проценитељи, и то један за све и сви за једнога.

Члан 26.

Интерес на позајмљени капитал, рачуна се од дана кад је решено, да се коме зајам учини и новци се за његов рачун у каси задрже.

О овом решењу дужна је управа штедионице извести зајмопотражиоца најдаље за 10 дана од дана решења, а овај је опет дужан одобрену му суму зајма најдаље за 10 дана од кад му је њено решење саопштено из касе кренути, јер у противном случају губи право на одобрени му зајам и дужан је припадајући интерес на одобрену му суму за време док су новци за његов рачун у каси неплодни лежали, платити.

Члан 27.

За полагање интереса оставља се дужницима за свако подгође рок до последњег Априла и

до последњег Октобра. Ко до тог времена не плати, него у следујућем месецу Мају или Новембру, или доцније, дужан ће бити за цело време и интерес на неплаћени интерес платити.

Члан 28.

Може дужник вратити штедионици дати му у зајам капитал и пре уговореног рока и то или почасно, или у цело.

Члан 29.

Ако би који дужник желио узајмљене новце задржати и после уговореног рока, неће нужно бити да подноси нову процену имања, већ ће се само управи штедионице обратити молбом у којој ће казати, за које још време жели задржати узајмљене новце. На овакву молбу управни одбор штедијонице може продужавати рокове дужницима, који уредно интерес плаћају, на основу прве процене, и то најдаље до 6. година, рачунајући од дана кад је зајам први пут учињен и о томе ће издати дужнику писмено уверење и на облигацији забележити, докле је рок продужен.

Продужењем од три године може се користити и дужник на лично јемство општине (Чл. 15 и 17. тачка 3) који уредно интерес плаћа, ако то општина новим решењем допусти.

Члан 30.

Ако који дужник не би интерес уредно полагао, управни одбор може на понуду самог

дужника, ако нађе да су изговори његови умени и призрења заслужујући, продужити му рокове за полагање интереса, или оставити, проценитељима, а на њихово јемство да рукују дужниковим добрима и приходима, а да полажу интерес уредно.

На против ако управни одбор не нађе да изговори дужникови заслужују призрења, може да не продужава рокове за полагање интереса, да дужнику као рђавом платиш и одкаже цео и капитал и да тражи наплату како неизмиреног интереса тако и капитала.

Члан 31.

Од наплаћиваних 7% интереса (Чл. 13.) припадају поверитељима штедионице 5%, а остали 2% државној каси као накнада за јемство и трошкове око руковања.

А од интереса на позајмљене депозитне новце припадају 4% државној, а 3% депозитној каси.

И у опште све што би од прихода штедионице преко сума, које је она својим поверитељима дужна давати, претицало, припада државној каси.

Члан 32.

Окружним штедионицама управља по прописима овог закона и наредбама министра финансије управни одбор, који састављају: један

виши чиновник окружног Начелства и један судски званичник које министар финансије избере; руковатељ штедионице и четири становника окружне вароши, које последње на предлог окружног Начелства, а по саслушању општинског одбора, министар финансије именована на неодређено време.

Најстарији међу њима чиновник по рангу, председник је одбора.

Нарочито је управног одбора задатак:

1. Да расмотри молбе за зајмове и решава може ли се коме тражени зајам, како у којој суми учинити. Кога одбор од тражења зајма одбије, што није испунио услове, законом прописане, дужан је на писмено извјестити га о узроцима, због којих се одбија.

Тако исто извештаваће одбор на писмено и онога, коме се мања сума зајма, него што је тражио, одобрава.

2. Да у прописано време а и ванредно кад год за добро нађе, прегледа касу и рачуне и настоји, да се књиге и рачуни уредно и по прописима воде; и

3. Да се у опште стара, да штедионица радњом својом зајита и постигне цел, ради које је и установљена; да новци у каси не леже безплодно него да се дају под интерес да се капитал и интереси тачно и на време наплаћују

и да по прибраном искуству чини министру финансије предлоге клонеће се на унапређење овога завода.

Члан 33.

Закључења управног одбора пуноважна су, кад су најмање четири члана били при решавању и чине се по вишини гласова.

Кад су гласови подједнако подељени решава глас председника.

Члан 34.

Руковатеље штедионице поставља Књаз указом на предлог министра финансије. Они се сматрају у свему као државни чиновници.

Руковатељи држе поједан кључ од касе штедионице, а други држи председник управног одбора. Руковатељи воде књиге и рачуне по прописима и у опште врше све писмене послове; а у колико би нужно било у писмоводству персонал окружног начелства.

Члан 35.

Окружне штедионице воде рачуне у законном течају.

Члан 36.

Рачуне окружне штедионице прегледаће и разрешавати главна контрола.

Члан 37.

Окружне штедионице заступаће у њиховим споровима пред судом руковатељ штедионице или кога управни одбор одреди између својих чланова.

Члан 38.

Књажевским указом на предлог министра финансије наредиће се кад ће се у ком округу штедионица по овом закону завести.

Чим се на овај начин штедионица у ком округу заведе, новци фондова, у којима се говори у чланку 3. тачкама. 1. 3, 4. и 5. овог закона слаће се унапредак на руковање, штедионици.

Капитали пак исти фондова, који су пре тога Управи фондова на руковање предани, постепено и по могућству узеће се натраг од управе фондова и предати на даље руковање штедионици.

Члан 39.

Министар финансије прописаће упутство о целом деловодству и рачуноводству при окружним штедионицама.

Препоручујемо нашем министру финансије, да овај закон обнародује, и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

У Крагујевцу 21. Октобра 1871.

М. П. Блазнавац с. р.

(М. П.) **Јов. Ристић** с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставио државни печат,
чувар државног печата,

С. Вељковић с. р.

Министар финансије,

Паута Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

Члан 32. закона о телеграфу замењује се овим:

„За депешу просту у коју се узима двадесет речи, рачунећи у то и потпис, наплаћиваће се по пет гроша чарш. без призрења на даљину места, куда се депеша одправља, кад је депеша управљена у које место у Србији, а за сваки десет речи више, што преко просте депеше прелази, наплаћиваће се још по два гроша и двадесет пара чаршијских.

Адресе сваке унутрашње депеше до пет речи одправљаће се бесплатно; а ако у адреси буде више од пет речи, вишак ће се таксирати као и остале речи у депешама.“

Препоручујемо нашем министру унутрашњих дела да овај закон обнародује и о извршењу се

његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

23. Октобра 1871

У Брагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
(м. п.) **Јов. Ристић** с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

*Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела,
Рад. Милојковић* с. р.

113.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО.

1.

Члан 7-^{ми} закона о поштама да се замени овим:

„Тако исто моћиће министар унутрашњих дела наређивати да се, према потреби, установе и нове поште било привремене и сталне, или да се поједине поште затворе, кад и где за потребно нађе.“

2.

У члану 19 закона о поштама да се тачка в, замени овако:

„в. За новине, на којима несме ништа писано бити, нити им се приложити што старо, што им као додатак не служи, наплаћиваће се по две паре чаршиске таксе на сваки број, који је тежак до 10 драма, и за сваки 5 драма више наплаћиваће се по 2. паре, и ове таксе полагаће се у напред.“

Са новинама поступаће се овако, кад се шаљу пренумерантима од уредништва, а иначе таксираће се по члану 19. тачци б, ако су под прекрштеним завитком, а ако су затворене, таксираће се или као писма, ако се отправљају поштом за писма, или као обичне ствари по замени члана 73. закона о поштама.“

3.

Члану 21. да се дода ово:

„Исто тако неће се никаква такса наплаћивати на званичну кореспонденцију општинских судова, са државним или општинским властима.“

4.

Да се у члану 36. оно што долази после става „или ако је прималац такову наручбину код поште оставио,“ замени овим:

И овакова писма и пошиљања, која се даље за примаоцем шаљу, неће се више таксирати, и ако су препоручена, послаће се опет тако, а нова такса за препоруку неће се рачунати.“

По томе дакле члан 38. по свој измени гласиће овако:

Писма и друга пошиљања, била препоручена или не, као и писма, на којима је назначено „да на пошти стоје,“ могу се из места, куда их је пошиљач упутио, послати даље за примаоцем, ако је пошти познато где се овај налази, или ако је пошиљач то на писму сам тражио, или ако је прималац такову наручбину код поште оставио; и оваква писма и пошиљања, која се даље за примаоцем шаљу, неће се више

таксирати, и ако су препоручена, послаће се опет тако, а нова такса за препоруку неће се рачунати.“

5.

Да се у замени члана 73. од 26. Маја 1869 год. (збор XXII страна 38) између става:

„2. на оно што прелази преко 12000 гроша, наплаћиваће се половина таксе,“ и става, који почиње са „при таксирању“ и т. д. а завршује речма „поштанским друмом“ дода ово:

„Но ако се аманети шаљу куд изван земље непосредно из ког пограничног места, које стоји у непосредној свези са страном поштом, онда ће се по вредности до 18000 гроша закључно наплаћивати по десет пара на сваки 1500. гроша, а на оно што прелази преко осамнајест хиљада гроша наплаћиваће се по десет пара на сваки три хиљаде гроша.“

6.

Да се замени члан 81. (опет зборник XXII стр. 39) дода ово:

„А гди је такса по вредности размерена на хиљаду и пет стотина и три хиљаде гроша, ту ће се и оно, што је испод хиљаду и пет стотина гроша узети у подпуну хиљаду и пет стотина, као што ће се исто тако и оно, што преко хиљаду и пет стотина, односно три хиљаде гроша прелази, узети као подпуни хиљаду и пет стотина односно три хиљаде гроша.“

Ове измене и допуне важиће од првог Јануара 1872 године.

Препоручујемо нашем министру унутрашњих дела да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покорвају.

23. Октобра 1871 год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

(м. н.)

Председник министарског савета

Министар унутраш. дела,

Рад. Милојковић с. р.

Видно и ставно државни печат
чувар државног печата

Министар правде,

С. Вељковић с. р.

117

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО ЈИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО :

1. Министар унутрашњи дела овлашћује се, да може наредити да се сашори свако село, у жичком и чачанском округу, за које он као потребно нађе да га ваља сашорити у цели истребљења хајдука. Овосашоривање да буде тако, да на једном месту не може бити мање од десет кућа, ако је то према месним околностима могуће.

2. Да се фамилије оних, који се одмету у хајдуке, могу протеривати у друге округе, пошто се добије уверење о основној сумњи, да те фамилије помажу и чувају хајдуке.

Препоручујемо нашем министру унутрашњи дела, да овај закон обнародује и о извршењу

се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

23. Октобра 1871 год.

У Крагујевцу.

(M II)

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

*Председник министарског савета
Министар унутраш. дела,*

Рад. Милојковић с. р.

Видно и ставио државни печат
чувар државног печата
Министар правде,

С. Вељковић с. р.

119

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

„Да се заступник министра грађевина власти

1.) Да новац, који је прикупљен, или ће се јошт прикупити од добровољних прилога народних на споменик Књазу Михаилу, може утрошити на подигнуће тога споменика;

2.) Споменик се тај има подићи у Београду сироћу Народног Позоришта, и на њему има се ставити надпис: „Захвално Српство свом књазу Михаилу М. Обреновићу III-њем.“

3.) На подигнуће тога споменика, има се из државне оружнице уступити потребна количина старог топовског метала; и

4.) У колико не би достојало да се покојнику подигне достојан споменик, влада може на то потрошити потребну суму новца из државне касе.“

Наш заступник министра грађевина и министар финансије нека ово решење изврше:

23. Октобра 1871.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Заступник министра грађевина
Министар војски

Јов. Бел-Марковић с. р.

Министар финансије,
Нанта Јовановић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

На предлог нашег министра финансије, а на основу члана I. закона о устројству трговачко-занатлијских одбора, решили смо и решавамо:

„Да се у вароши Шапцу установи одбор трговачко-занатлијски, који ће се састојати из дванаест чланова.

Наш министар финансије нека овај указ изврши.

20. Фебруара 1871.

у Београду.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

Министар финансије,
Нан. Јовановић с. р.

Д О Д А Т А К.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

З А К О Н

О МИНИСТАРСКОЈ ОДГОВОРНОСТИ.

Члан 1.

Кад се у народној скупштини, сходно члану 102. устава, учини предлог, да се који министар због каквога дела, означеног у члану 101. устава оптужи, онда ће се такав предлог, сходно чл. 80. устава, предати једном нарочитом одбору од девет посланика, да га претходно испита и оцени, а потом ће се, сходно члану 103. устава, у скупштини решити, да ли има места оптужењу.

А у случају члана 100. устава поступа се по пропису члана 103. закона о пословном реду у народној скупштини.

Члан 2.

Одређени одбор за претходно испитивање оваквога предлога, мора што је нужно за сазнавање ствари иследити. Он ће потребна акта

изискати и прегледати, а и сведоке, ако би их било, и дотичног министра ради објашњења са-слушати, или примити од министра писмено оправдање, које би му поднео.

Члан 3.

Кад одбор поднесе скупштини извештај са ислеђењем, министар има право да сва акта о томе прегледа, и да на скупштинском састанку кад се тај предлог претреса, присуствује и даје објашњења усмено или писмено.

Претрес овога предлога у скупштини не може бити пре осам дана, од дана кад је дотични министар извештај одборски с актима прегледао.

Члан 4.

Кад се у скупштини закључи, да има места оптужењу, онда се о томе извештава писмено Књаз, и скупштина одређује из своје средине једно лице или један одбор, највише од три посланика, који ће је у оптужењу заступати.

Члан 5.

Од онога дана, кад се Књаз извести, да је закључено, да се који министар оптужи, Књаз разрешава истог министра привремено од дужности, а у скупштини пристуна се образовању државног суда, који ће оптуженоме министру судити.

Члан 6.

Државни суд саставља се из судија касацијоног и апелацијоног суда и само из народних посланика, са искључењем оних 20. који су,

сходно члану 102. устава, предлог за оптужење потписали на овај начин:

Од укупног броја судија касацијоног и апелацијоног суда извући ће председник скупштине на састанку, коцком, имена њих 12, а тако исто од укупног броја посланика, осим оних 20 такође 12, и сви скупа сматрају се као предложене судије државног суда.

Члан 7.

Од ова 24 лица као предложена за судије, има право оптужени министар, или ако би их више било, сви скупа, да 12. искључе без давања основа и то 6 од судија касацијоног и апелацијоног суда, и 6 од народних посланика, тако да 12 остану, и ови 12 састављају државни суд. Ако оптужена страна не би ово искључење никако, или не би потпуно употребила, то ће се коцком свести број на 12 искључујући оне, за које председник скупштине извуче најниже бројеве.

Члан 8.

Пошто се ово искључење изврши, заоставши 12 судија избирају по већини тајним гласањем између судија касацијоног и апелацијоног суда у својој средини председника, и тројицу за ислеђујуће судије, и председник одма јавља писмено министарском савету и оптужујућем одбору да је суд састављен, и да је он за председника изабран.

Изабрани за ислеђујуће судије имају права

иследовача у обичним кривичним делима, а један од њих врши у исто време и дужности перовође.

Члан 9.

Ако би се имало што дознати из акта, или саслушањем сведока, то је свака надлежна власт у земљи дужна на захтевање државног суда да му пошаље захтевана акта или учини захтевани испит, и ако би се који чиновник имао као сведок испитати, он је дужан без ичијег одобрења, да сведочи шта о ствари зна.

Члан 10.

Судије државног суда полажу у присуству председника скупштине и једнога архијереја ову заклетву:

„Заклињемо се јединим Богом, који познаје сва осећања људска и који суди сва њихова дела, да ћемо у извршењу ове дужности, која нам је уставом поверена, судити савесно и без икаквих призрења на овоме свету. Бог нека нам је сведок, и он нека нам суди по заслуги“.

Члан 11.

Оптужујући одбор од стране скупштине предаје суду тужбу на писмено, у двоје, од које се једна доставља оптуженом министру, и оставља му се известан рок, најмање од 15 дана да на њу одговори.

У тужби морају се тачно означити дела, на којима се она оснива, и разложити, по коме је закону то кажњиво.

Члан 12.

Оптужени министар даје свој одговор суду такође на писмено, и у двоје, од кога се један доставља оптужујућем одбору.

Члан 13.

Сваки оптужени министар има право да једног или више бранилаца узме и то може бити и између чиновника и лица, која нису јавни правозаступници.

Члан 14.

Пошто је учињено потребно ислеђење, суд одређује дан претреса, и то у новинама обзнањује, и позива на исти оптужујући одбор, и оптуженог министра, по до дана претреса мора бити најмање месец дана, од дана кад је обема странама позив предат.

Члан 15.

Претрес је јаван и усмен.

Члан 16.

При претресу у државном суду морају бити најмање десет судија, а за осуду нужно је две трећине гласова. Но ако би било једанаест судија, нужно је опет осам, а ако би их било десет, онда је нужно седам гласова за осуду.

Члан 17.

Државни суд није обвезан држати се никаквих законом прописаних правила о доказима, већ суди по свом слободном из целога ислеђења и доказа добивеном убеђењу.

Но у осталом он је дужан држати се прописа кривичног поступка, у колико овде није наређено одступање.

Члан 18.

У пресуди морају бити основи, на којима се изриче, да је оптужени крив, или да није крив, и ако се осуђује, морају бити изложена дела, која се као доказана узимају и морају се иста окачествовати.

Члан 19.

Државни суд може изрећи само казну лишења звања, или и неспособности за државну службу. И по томе његова осуђујућа пресуда гласиће, или, да се оптужени лиши звања и тада он не може никад више бити министар; или према тежујућим околностима, и да изгуби државну службу, неизвесно време, или за свагда и тада осуђени не може за то време, или никад а добити никакву државну службу у земљи.

А ако би државни суд при изрицању ове казне нашао, да је оптужени заслужио и какву казну кривичним законом прописану и та казна била би најмање пет година заточења или робије, он ће у пресуди изрећи да се оптужени преда и редовном суду, и послаће акта надлежном редовном суду оптуженога с налогом, да даље по закону поступи и овај ће суд предузети дело и по закону пресудити.

У сваком случају, ако би било места накнади штете држави или приватноме, то ће редовни судови извидити и пресудити.

Члан 20.

Против пресуде државнога суда нема места ни не задовољству ни жалби.

Члан 21.

Народна скупштина може до дана главног претреса већином гласова одустати од тужбе и тада свако даље ислеђење престаје.

Члан 22.

Ислеђење и суђење кривике оптуженог министра не прекида се ни одложеном, ни закључењем, ни распуштањем скупштине.

Члан 23.

Право оптужења министра престаје, ако прва скупштина, после учињеног дела сазвана, не закључи, да се дотични министар оптужи.

Исто тако тужба престаје, ако скупштина већином гласова, дотично дело министра изреком или делом одобри.

Члан 24.

Књаз не може никад сиречавати оптужење министра, нити у случају осуде увотребити право помиловања, осим ако би му скупштина то предложила.

Члан 25.

Државни суд престаје кад изрекне пресуду, а председник се стара да се она изврши.

Члан 26.

По свршеном суђењу акта се предају на чување народној скупштини.

Препоручујемо свима нашим министрима да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

21. Октобра 1870.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јован Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставно државни печат
чувар државног печата

министар правде,
Ј. Илиј с. р.

Председник мин. савета,
министар иностраних дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

Ј. Илиј с. р.

Министар финансије,

Нанта Јовановић с. р.

Министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.

Заступник министра грађевина

Министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Заступник министра иностраних дела

Министар просвете и цркв. дела,

Д. Матић с. р.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТЛОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА
РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОВЕРЉИВА И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН О ПОРОТИ.

I.

О избору поротника.

Члан 1.

Поротник може бити сваки српски грађанин који је навршио 30 година у време избора поротника, а у Србији је пре тога бар пет година стално живео, и који плаћа најмање шест талира годишње редовног државног данка.

Члан 2.

Поротници не могу бити:

1., они, који код других служе, било за плату или издржање, као: слуге, калфе и т. д.

2., који не уживају грађанска права; они, који су ма кад судом осуђивани за кривике због користољубља; који су из недостатка доказа за подобна дела ослобођени, или који стоје под надзором полицијским.

3., они, који не би могли вршити судску дужност због каквих телесних недостатака, као што су: слепи, глуви, неми или који не знају српски говорити; и

4., они, који су под старатељством или степиштем, или који раде под туђом фирмом.

Члан 3.

Због свога службеног положаја, и све докле то траје, не могу такође бити поротници:

- 1., државни министри;
- 2., судски и полицијски чиновници и правозаступници;
- 3., свештеници свију вероисповести; и
- 4., војници стајаће војске.

Члан 4.

Не морају се пак примити за поротнике, ако су изабрани:

- 1., они, који су навршили 60-ту годину;
- 2., државни и општински званичници и учитељи јавних школа без разлике, којима њихова служба таква одсуства не дозвољава, а тако и лекари и апотекари, који помоћника немају;
- 3., посланици народне скупштине за цело време избора и баталиони командири и четовође народне војске;
- 4., они, који би слабошћу и дуготрајном болешћу спречени били да дужност поротника одправљају.

Члан 5.

Исто тако могу се те дужности не примити за идућу годину и они, који су у течају једне године најмање 12 дана као поротници заседавали.

Члан 6.

Поротнике бирају општински одбори сваке године у Новембру месецу за идућу годину.

Члан 7.

Општине, које имају до 100 пореских глава, изабраће 6 поротника; до 200, 8; а где је више од 300, 10. Окружне вароши изабраће 12, а Београд 24 поротника.

Члан 8.

Кад се поротници изберу, онда ће општински суд начинити списак, у ком ће назначити име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су и дан избора, па тај списак изложити одмах јавности у општинском суду.

Члан 9.

Избрани поротници, који мисле да се по закону не морају те дужности примити, а и сви други, ако налазе да је избором ког поротника овај закон повређен, могу се жалити општинском одбору за 6 дана од дана свршеног избора.

Ако одбор уважи жалбу, изабраће другог поротника, не уважи ли, казаће то жалиоцу.

Кад се избори сврше и жалбе реше, општински ће суд начинити други списак, у који ће осим онога, што је у члану 8. казано, назначити још и општину поротника, и дан у који је саопштено решење одборско жалиоцу, ако је жалбе било, па тај списак послати суду окружном у округу, а варошком у Београду.

Незадовољни са решењем одбора, могу се жалити за 6 дана по саопштеном им решењу одборском, председнику суда окружног у округу, а варошког у Београду.

Противу решења председничког нема места жалби.

Докле жалба противу избора није решена, дотле поротник не може судити.

Члан 10.

Поротник, кад суди изван места свог живљења, добија дневно по 6 цванцика у име трошка. Овај

трошак плаћа окривљени, ако се огласи за кривог и ако имадне одкуд, немадне ли, онда плаћа село, варошица или варош одакле је оптужени.

Ако се оптужени не осуди или не имадне стално место пребивања, онда трошак овај плаћа срез или варош, где је кривица учињена.

Члан 11.

Председник суда узме из списка 8 поротника и то, четири из општине оптуженога а четири из општине, у којој је кривица учињена.

Члан 12.

Ако је оптужени учинио дело у својој општини, која нема осам поротника, или ако би поротници из једне општине били у изузећу, онда се недостајући број поротника узима из оближњих општина.

Члан 13.

Кад је више оптужених и на више су места кривице учињене, или ако један оптужени на више места учини кривице, а суди се у другом округу, онда се саставља број поротника из места суда, или из оближњих општина.

Учини ли један оптужени у више општина кривице, а суди се у округу где су те општине и из кога је и сам, онда ће се узети два поротника из његове општине, а друга два из општине, из које председник суда нађе за потребно; а за оптуженог вреди члан 11-ти и у овом случају.

Члан 14.

Кад би који од поротника био спречен или би иначе изостао од заседања у одређени дан, као и у случајима хитним, где се поротници не би могли од-

мах сазвати, председник ће од поротника месне или оближње општине узети потребан број поротника.

Члан 15.

Поротник, који у одређено време не дође на дужност, казниће се од три до десет талира, и ту казну по предходном саслушању изрицаће суд. Докаже ли се да је исти поротник задржан случајем, који није могао одклонити, ни суд о томе извесити, онда се не ће осудити, или ако је осуђен, не ће се осуда извршити.

Члан 16.

Ако би у течају године одређени број поротника у којој општини недостајао, то ће се исти попунити накнадним избором по члану 7. овог закона.

Члан 17.

Сваком поротнику, кад први пут у дужност ступи, председник суда представиће важност заклетве, па ће онда поротник метнути десну руку на еванђеље, а ако је друге вере, дигнуће је у вис, и заклеће се овако:

„Заклињем се јединим Богом и свим, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ћу поверену ми дужност поротничку у суду верно испуњавати, да ћу при сваком делу, за које се као поротник позвао будем, судско извиђење пажљиво пратити, појављене доказе у корист оптуженога и против оптуженога савесно испитати и при решавању дати гласа по своје сопственом убеђењу, основаноме на извиђењу и познавању ствари, а не по мрзости, наклоности, наговору или из страха; и како право радио, онако ми Бог помогао.“

Они пак, за које би суд званично знао да су се једном заклели на ову дужност, неће другу заклетву полагати; него ће вредити она, коју су пређе положили, и на коју ће их само председник суда опоменути.

II

О надлежности, саставу и раду поротних судова.

Члан 18.

Поротни судови судиће по члану 117-ом устава ове кривице:

1., Опасне крађе §. §. 223. и 223. а., крив. законика.

2., Разбојништва §. §. 237, 238, 239, 240, 241, 242, и 250 кривичног законика.

3., Паљевине §. §. 295, 296, 297, 298 и 299. крив. законика.

Овде се не ће гледати на то да ли су ова дела извршена или само покушана.

Члан 19.

Ако се код кога стеку више кривица, које једним делом иду у надлежност поротног суда, а у неколико иду у надлежност других судова, и ако су сва та дела била предметом једног извиђења и суђења, то ће се надлежност поротних судова простирати и на њих.

Прикривачима §. §. 49—51 и §. §. 250. а., и 250. б., крив. законика судиће суд главног кривца.

Члан 20.

Кад суд прими тужбу од полицијске власти, размотриће акта и видеће, је ли кривично дело извиђено, па ако нађе да није, онда ће предати акта

ислеђујућем судији, да учини потребно дослеђење. Нађе ли да се нема шта више извиђати, решиће, да ли дело иде у надлежност поротног суда, или не. И против овог решења може се жалба изјавити за три дана.

Члан 21.

Пошто постане извршно решење, којим је наређено да се оптужени преда поротном суду, државни ће тужилац показати суду доказе, који ће се за претрес набавити или том приликом изнети. Председник има права да ове доказе, а нарочито доказе у корист оптуженога умножи и попуни. На против он нема власти да одбаци какво доказно средство, које би му државни тужилац показао, што би мислио, да оно није дозвољено или да решењу ствари ништа не приноси.

Најмање на осам дана пре главног претреса предаће се оптуженоме списак свију доказних средстава, а уједно ће му се дозволити да предложи суду да се поуне или умноже доказна средства. О таквим предлозима решаваће окружни суд. Ти предлози морају се поднети најмање на три дана пре главног претреса. Доцније се то не ће моћи учинити.

Суд може одбацили те предлоге кад би се основана сумња показала, да се тим не ће моћи добити важне последице за сам доказ, него би се на тај начин само главни претрес без потребе развукао, кад би предлог уважен био.

Члан 22.

Поротни суд саставља се из чланова окружног суда и поротника. Он суди у месту и згради окружног суда.

Члан 23.

Председник ће, кад дело за претрес готовобуде, и на осам дана пре претреса показати имена поротника државном тужиоцу и оптуженоме.

Члан 24.

Свака страна има право чинити противу поротника изузећа прописана кривичним поступком за државне судије, и осим тога одбацити по два поротника не казујући узрок одбачења. Но и једно и друго има се учинити за 24 сата по саопштењу, јер доцније не ће се примити.

Члан 25.

Ако има више оптужених, онда сви могу само двојицу одбацити.

Члан 26.

Не одбаце ли стране четири поротника, онда ће председник сувишни број одбацити, на осталу четворицу на суђење позвати.

Ако се одбаце сва четири поротника из једног места, онда председник суда узима друга два поротника из истог места, и ови се не могу одбацити.

Члан 27.

За главни претрес и суђење свакога кривичног дела, које долази у надлежност поротног суда, узима се по правилу четири поротника.

Члан 28.

Ако се нађе, да ће претрес дуже трајати председник суда по пропису члана 14. позваће још једнога или двојицу од поротника као заменике, да би по потреби могли заступити кога од одређених поротника у случају, ако би овај спречен био да за

све време заседања остане. Но ти заменици морају од почетка претреса у заседању бити, а председавајући судија имаће пре отвореног претреса саопштити њихова имена државном тужиоцу и оптуженоме, ако би и он на претрес дошао.

Члан 29.

При претресу и суђењу морају бити тројица државних судија.

Најстаријем по звању или по служби припада председништво. Ове судије одређује председник суда из броја судија истог суда. Председник може и самог себе одредити. Но ислеђујући судија не може се за судију узети.

Члан 30.

При сваком претресу на ком учествују поротници, ислеђење бива по начелу усмености.

Члан 31.

Главни претрес одпочеће се са читањем решења, којим се оптужени предаје поротном суду.

Извиђењем на претресу управљаће председавајући судија. По поротници, који су на претрес позвани, могу такође, као и редовне судије чинити непосредна питања оптуженоме, сведоцима и вештацима, пошто на то од председника реч добију.

У саветовању пак и решавању, поротници онолико ће само учествовати, колико је чланом 39. прописано. Иначе у другим питањима, као и при решавању предлога државног тужиоца или и браниоца, о извиђењу доказа и других о томе појединости, не ће имати ни саветујућа ни решавајућа гласа.

Међу тим може и поротник предложити суду извиђење каквог доказа у колико би то за нужно на-

лазио ради бољег сазнања ствари, па било да се то односи на терет или на олакшицу оптуженоме.

Члан 32.

Она доказна средства, која нису у списку означена, не могу се употребити на главном претресу, ван ако би државни тужилац и оптужени на то изреком пристаали.

Казивања сведока, који су у списку доказа означени, али се због њиховог одсуства или из ма каквог другог узрока нису могли позвати или су позвани, но нису дошли, могу се по предлогу једне стране или по наредби председника на главном претресу прочитати.

Члан 33.

Сведоци ће се пре почетка седнице прозвати. Ако који сведок није дошао, онет ће се његов исказ моћи прочитати (види члан 32.)

Но по предлогу које стране или по једногласном закључењу државних судија, моћи ће се претрес и одложити и за који доцнији дан одредити ако има изгледа да ће сведок по позиву на други претрес доћи, а његов је исказ од особите вредности за решење ствари, или ако се у след изостанка сведока покаже потреба да се учине нека објашњења о ономе делу доказа, на који се односи казивање изоставшег сведока.

Против оваквог решења судског нема места жалби.

Члан 34.

Пошто се сведоци прозову упутиће се у собу за њих одређену. Сведок, који је испитан, не ће се смети у исту повратити ни са неиспитаним саставити и разговарати.

Члан 35.

Сведоци ће се код суда само на главном претресу заклињати; а код ислеђујуће полицијске власти или ислеђујућег судије само у оном случају, као што је §. 111. кривичног поступка наређено да полицијска власт може сведока заклетити.

Дошавше сведоке председник ће ради саслушања позивати у заседање једног по једног и по реду, како сам буде налазио, имајући сваког сведока, пре него би овај своју сведоцбу исказао, опоменути, да праву истину искаже, па ако каквих законих препрека на путу не буде, он ће га по том и заклетити; — но ако обе стране пристану, да се не куне, онда суд не ће сведока заклињати.

Члан 36.

Пре него сведок буде заклет, председник ће упитати оптуженог и државног тужиоца, да ли они имају каква изузећа противу сведока. Изузећа, која су страни позната, али их она није хтела показати, сматраће се као да не постоје.

Ако би се изузећа за то чинила, што се мисли да се сведоку у опште веровати не може, а не за то, што сведок не би био способан да под заклетвом сведочи, или што његов исказ не би могао имати вредности неизузетног и способног сведока, — онда се на њих не ће никаква пажња обраћати, него ће се сведок по закључењу судском заклетити на свој исказ.

Члан 37.

По што председник саслуша сведока, онда ће и државне судије и поротници као и државни тужилац, оптужени, а поред овога и његов бранилац

моћи сведоцима да стављају питања, а могу и оптуженом питања чинити.

Председник ће моћи забранити државном тужиоцу, браниоцу и оптуженоме да чине питања, за која он (председник) нађе да су неупутна. Но због тога, што такво питање не би било од вредности, председник га не ће моћи забранити.

Члан 38.

Ако оптужени на главном претресу потпуно призна све, за што се оптужује, па ако се ни са које стране па ни од поротника противу тога признања ништа не примети, онда ће престати свако даље испитивање сведока и доказивање.

Члан 39.

При решавању питања о кривици, поротници учествују у саветовању и закључењу као и судије. Уверење своје о томе, је ли оптужени доиста крив, или није крив, приће из доказа, који су на главном претресу показани и из познавања ствари.

Решевање пак о томе: који се прописи казни-телног закона имају применити на дело и околности, које су по укупном закључењу поротног суда нађене да постоје, — као и у случају осуде, каква се и колика се казна одредити има, — припада само судијама без поротника.

Исто тако и питање о накнади штете, ако би се имала уз кривицу решавати, као и о тразеним трошковима решаваће само судије.

Члан 40.

Саветовање и гласање бива тајно.

Члан 41.

Саветовањем руководиће председавајући судија.

Гласаће се по обичним правилима. Два ће поротника најпре глас дати, а после два судије; за тим два друга поротника и најпосле председавајући судија.

За свако закључење судско, које би за оптуженога штетно било, потребно је најмање пет гласова.

Члан 42.

Докле судије и поротници буду решавали о питању кривице дотле ће се они имати држати строго уверења, које су дужни да прибаве из укупног ислеђења и прибраних доказа, као и познавања ствари. Они нису дужни држати се прописаних правила о доказима; но ипак поротници и судије при решавању дужни су да покажу своје разлоге, на којима своје мишљење оснивају.

Члан 43.

Сваку пресуду и решење суд ће заједно са разлозима на писмено ставити и подписом својим одо-стоверити. При саставу разлога у закључењу имаће се на уму оне побуде и оне ће се у исто закључење узети, које су према члану 39. државне судије и поротници при саветовању и гласању за своје мишљење показали.

Члан 44.

Председник ће у јавној седници објавити закључење у присуству судија и поротника.

Састав и објава побуда — цела пресуда — може се и за доцнији који дан оставити, али то не сме бити више од 10 дана. Но и тај рок мора се при објави закључења казати, па кад тај дан дође, онда ће се и те побуде јавно у седници објавити.

Члан 45.

Ништа не вреди закључење, које би се оснивало на доказима, који на главном претресу нису показани.

Члан 46.

Ако би на главном претресу наступио случај §. 209. кривичног поступка и показано дело не би подлежало суђењу поротног суда, ондаће саме државне судије, са искључењем поротника, дотично кривично дело расправити.

III.

О жалби на касациони суд.

Члан 47.

Противу пресуда и решења поротног суда моћи ће се само жалба касационом суду изјавити.

Члан 48.

Жалба се не може оснивати на томе, да на главном претресу изнесени доказ није потпун, или није довољан, па да се зато не може узети ни да је доказано, да је оптужени донета скривио.

Члан 49.

Оптужени не може се жалити против таквих повреда, које би се односиле само на права оптужења. Тако исто и државни тужилац не може се жалити на штету оптуженога због повреда таквих, које се тичу само права оптуженога, по у корист оптуженога, и због таквих повреда може жалбу касационом суду поднети.

Члан 50.

Жалба се може поднети или изјавити најдаље за десет дана и то ономе истом суду, који је до-

тично закључење изрекао. Овај рок рачунаће се од дана кад је закључење објављено, а ако је суд објаву својих побуда за који дан доцније одредио, онда од дана кад су ове побуде обзнањене.

Члан 51.

Ако касациони суд нађе да је жалба основана, уништиће закључење поротног суда, па и цео поступак, ако нађе да је и овај неправилан, и наредиће ново ислеђење или нов претрес.

Члан 52.

Ако је жалба само на то управљена да је материјални закон погрешно примењен на дела и околности, за које се по укупном закључењу поротног суда нашло да постоје, — онда ће касациони суд у својем решењу то нарочито показати, и ствар истоме суду вратити да само друго закључење изрекче према ономе и на основу онога, што је признато да постоји.

У оваком случају и ако нижи суд усвоји примедбе касационог суда, — не ће се одређивати нов претрес, него ће суд само позвати државног тужиоца и браниоца да своје предлоге и разлоге суду покажу.

Члан 53.

Ако је касациони суд наредио да се други претрес држи и ново закључење изрекче, — изузимајући случај показани у горњем члану, онда он може и то наредити, да се тај други претрес држи пред другим судијама, или, ако то не би било могуће, онда и пред другим судом, који није учествовао у пређашњем ислеђењу и суђењу. На поротнике ово се наређење не односи, него ће се они и у оваквом случају позивати они редом, као што је у члану 11. 12. и 13. прописано.

Члан 54.

И против другог закључења судског под горњим предпоставкама може се жалба изјавити, но само у толико, у колико се буде тицало новог поступка или новог закључења судског.

IV.

Закључење.

Члан 55.

Сва кривична дела, која подлеже суђењу поротног суда, а затеку се непресуђена код првостепених судова, расправиће се по правилима овога закона.

Члан 56.

За све, што овим законом није друкчије наређено о делима, која пред поротни суд долазе, вреде наређења кривичног поступка и устројства судова.

Члан 57.

Закон овај важиће од 1. Јануара 1872.

Препоручујемо нашим министрима: унутрашњих дела и правде, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

У Крагујевцу 21. Октобра 1871.

М. П. Блазнавац
Јован Ристић
Јован Гавриловић

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата
министар правде,
Др. Стојан Ј. Вељковић.

Председник министарског савета
министар унутраш. дела,
Рад. Милојковић
Министар правде,
Др. Стојан Ј. Вељковић.

Члв. др
41789